

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

EDUKACE SENIORŮ V OKRESE OLOMOUC
EDUCATION SENIORS IN DISTRICT OLOMOUC

Diplomová práce

Vypracoval: Bc. Lenka Kolaříková
Vedoucí práce: Mgr. Vít Dočekal, Ph.D.

Olomouc
2016

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci vypracovala samostatně a všechny použité
prameny řádně citovala a uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 29. 3. 2016 .....

Děkuji vedoucímu práce, Mgr. Vítu Dočekalovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, jeho čas a připomínky, které mi poskytl před i během vypracování této magisterské práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1. SENIOR.....	8
1.1. Vymezení pojmu	8
1.2. Senior a stáří.....	10
1.3. Stáří a kvalitativní faktory života	12
1.4. Stáří - jeho projevy a vliv na edukaci seniorů.....	13
1.5. Strategie vyrovnávání se se stářím - vliv na edukaci seniorů	15
1.6. Stereotypy ve vnímání seniorů a jejich boření.....	17
1.7. Současná role seniorů ve společnosti.....	18
2. EDUKACE	21
2.1. Cíle edukace seniorů	22
2.2. Funkce edukace	24
2.3. Druhy edukačních aktivit.....	25
2.4. Organizátoři edukačních aktivit	27
2.5. Bariéry působící v edukaci seniorů.....	29
3. ANALÝZA NABÍDKY V JEDNOTLIVÝCH MĚSTECH OKRESU OLOMOUC.....	32
3.1. LITOVEL	34
3.2. ŠTERNBERK.....	41
3.3. OLOMOUC	47
4. ANALÝZA POPTÁVKY SENIORŮ	54
5. DISKUZE	75
ZÁVĚR.....	77
SEZNAM ZDROJŮ	83
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	91

SEZNAM TABULEK.....	91
SEZNAM PŘÍLOH	93
PŘÍLOHY	94
ANOTACE	99

ÚVOD

„Edukace má sloužit tomu, aby si člověk života užíval, aby z života vytěžil co nejvíce požitků“ (Helus, 2014, 15).

Edukace seniorů je dnes velmi aktuálním tématem. V budoucnosti bude vzhledem k demografickému vývoji toto téma stále aktuálnější. Obyvatelstvo stárne nejen v české republice, ale i celosvětově. Vladimír Jochman uvádí, že se nás všech bezprostředně týká stárnutí populace a stále se zvyšující podíl už neproduktivních lidí na celkové populaci. Příčinou tohoto jevu je zvyšování úrovně zdravotní péče, pokroky lékařské vědy a zvyšování životní úrovně (Jochmann, 1998). Otázkou je, zda tato narůstající populace seniorů má dostatek příležitostí pro plnohodnotné prožití této poslední etapy života, tedy zda existuje dostatečná nabídka edukačních akcí pro jejich další rozvoj a trávení volného času.

Toto téma jsem si vybrala jak z důvodu demografické aktuálnosti, ale také proto, že naši rodiče a rodiče přátel jsou v seniorském věku.

Cíl práce

Při výběru tématu této diplomové práce jsem stanovila jako předběžný cíl: **Navrhnout rozšíření nabídky edukačních aktivit seniorů v okrese Olomouc.** Vzhledem k tomu, že pro tento návrh je potřebné analyzovat nejdříve stávající situaci v jednotlivých vybraných městech okresu Olomouc, upřesnila jsem tento cíl s ohledem na potřebu nejdříve analyzovat skutečný stav v nabídce organizovaných akcí.

Z výše uvedeného tedy vyplynul konkrétní cíl mé práce. **Analyzovat nabídku edukačních akcí v okrese Olomouc a porovnat, zda tato nabídka edukačních aktivit odpovídá poptávce seniorů. V případě zjištěných nedostatků navrhnout rozšíření nabídky.**

Již při pilotním průzkumu v rámci okresu Olomouc jsem zjistila, že všechna pobytová zařízení pro seniory v okrese Olomouc provozují edukační aktivity se svými obyvateli. Vzhledem k tomu, že svým původním zamýšleným zaměřením je toto téma příliš široké, soustředila jsem se v průběhu sběru dat na seniory žijící mimo tato ubytovací zařízení pro seniory, tedy na seniory, kteří si edukační aktivity musí vyhledat sami, pokud o ně jeví zájem. Z tohoto hlediska je jsem považovala za důležité analyzovat nejen nabídku těchto

aktivit, ale také způsob inzerování těchto akcí pro zjištění, zda v této oblasti neexistují jisté bariéry bránící seniorům účastnit se pořádaných akcí.

Jedná se o práci teoreticko-empirickou. V teoretické části jsem se soustředila na definování základních pojmů, z nichž za klíčové považuji zejména pojmy senior a edukace.

Pro větší přehlednost, logičnost a terminologické ukotvení jsem považovala za důležité nejdříve specifikovat, kdo je vlastně senior. Seniorům se věnuje mnoho autorů a publikací, ne vždy se však jednotliví autoři shodnou na definici termínu senior. Také pojem edukace má mnoho významů. Vzhledem ke zkoumané skupině seniorů jsem pracovala s tímto pojmem v širším slova smyslu, který nezahrnuje pouze vzdělávání a výchovu, ale i další volnočasové aktivity.

Empirickou část práce jsem členila s ohledem na analýzu nabídky edukačních akcí v jednotlivých vybraných městech okresu Olomouc. Města Litovel, Šternberk a Olomouc jsem vybrala s ohledem na jejich vzájemnou blízkost, přičemž města Litovel a Šternberk jsou si velikostně podobná. Město Olomouc počtem obyvatel neodpovídá předchozím dvěma městům, ale zařadila jsem jej do výběru z toho důvodu, abych porovnála, zda nabídka edukačních akcí ve městě Olomouc bude svým zaměřením shodná či rozdílná od nabídky v obou dalších městech.

Pro analýzu nabídky edukačních akcí jsem čerpala informace z výročních zpráv jednotlivých organizací a měst, z rozhovorů se zaměstnanci organizací těchto institucí a dalších zveřejněných údajů o pořádaných akcích v daném městě v roce 2015.

V empirické části jsem vyhodnotila všechny skutečnosti zjištěné dotazováním. Tyto získané informace jsem vyhodnotila ve vztahu k výzkumným otázkám a vyvodila z nich závěry v souladu se stanoveným cílem této práce.

V závěrečné diskuzi jsem shrnula všechny problémy, s nimiž jsem se v průběhu výzkumu setkávala.

1. SENIOR

Podle mnoha aktuálně vypracovaných prognóz je zřejmé, že narůstá počet seniorů ve společnosti a že i do budoucna se bude počet seniorů nadále zvyšovat. Jak uvádí studie zpracovaná pro Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR „*Věková kategorie seniorů, tedy obyvatelstvo ve věku 65 a více let, bude jedinou částí populace, která početně poroste. V období do roku 2035 půjde o vzestup v řádu jednoho milionu osob, v následujících dvaceti třech letech přibude dalších více než 730 tis. seniorů*“ (MPSV, Burcin, Kučera, 29).

1.1. Vymezení pojmu

Pokud hovoříme o seniorech, je třeba nejdříve specifikovat kdo je to vlastně senior. Výraz senior nalezneme v mnoha článcích, publikacích, projektech i dokumentech. Pokud však budeme chtít přesně definovat tento výraz, zjistíme, že nalézt jednoznačnou definici je téměř nemožné. Jak uvádějí Špatenková a Smékalová „*pojem senior není v naší legislativě ani odborné literatuře jednoznačně vymezen. Je používán jako synonymum pro označení starého člověka, respektive poživatele starobního důchodu, to ale není zcela přesné a může to být zavádějící*“ (Špatenková, Smékalová, 2015, 47).

Šerák pak uvádí definici seniora dle Vidovičové a Gregorové, kdy poukazuje na skutečnost, že ještě v nedávné době bylo označení senior používáno pro osoby starší než 60 let, dnes se tato hranice častěji posouvá na 65 let. Často je výraz senior ztotožňován s rolí důchodce, přičemž senior je chápán jako osoba aktivnější a soběstačnější (Vidovičová, Gregorová, 2007. cit.dle Šerák, 2009).

Český statistický úřad používá pro účely svých statistik k vymezení věkové hranice seniorského věku hranici 65 let života (Český statistický úřad, 2012).

V některých studiích autoři uvádějí, že výraz „*senior v zásadě označuje člověka v penzi, tedy důchodce. V zahraničí se ale používá šířeji, i v kontextu ještě pracujících – typicky ve slovním spojení „senior policy“ (volně přeloženo jako politika v otázkách seniorů)*“ (Mamaloca, 2014, 5).

Zjednodušeně lze konstatovat, že senior je starý člověk, který pobírá důchod či penzi. Hranice odchodu do penze se však plynule posouvá na pozdější věk. Nalezneme poměrně velký počet obyvatel, kteří pracují i po stanovené lhůtě, která udává, že mají nárok odejít z aktivního pracovního života do penze.

Pro mnoho lidí je za kritické zlomové období považováno právě ukončení pracovního poměru a odchod do penze. Kolibová uvádí, že odchod do důchodu sebou přináší mnoho změn, jednou z nejvýznamnějších je zpretrhání sociálních vazeb, informační deficit, narušení sociálních vztahů a potíže s naplňováním osobních a společenských rolí (Kolibová, 2013).

V této životní situaci hraje rozhodující roli dosavadní způsob života, místo kde senior žije, množství dosavadních zájmů, přátel, vztahy s rodinou a celková aktivita jedince a zejména způsob myšlení.

S postupným vývojem společnosti, zlepšujícím se zdravotním stavem obyvatel a díky rozvinuté lékařské péči však došlo k posunu vnímání toho, kdo již je, nebo kdo ještě není seniorem.

Slavomír Laca uvádí ve sborníku *Senioři z pohledu sociální pedagogiky*, že jak se lidská společnost vyvíjí a mění, měnilo se také v průběhu let i pojmenování seniorů. Nejdříve byl používán výraz starý člověk, postupem času se používal výraz geront a následně přišlo současné pojmenování senior. Výraz senior se pro svou neutralitu používá častěji, jelikož pojem geront vyvolává v souvislosti s působností geriatrických pracovišť obraz nesoběstačného a závislého člověka (Laca, 2011).

Také Špatenková a Smékalová uvádějí, že *„Pojem „senior“ je preferován jako emocionálně neutrální a označující člověka v celém věkovém období senia. Ve skutečnosti to tak ale není, naše společnost není zvyklá požívat tento pojem jako neutrální“* (Špatenková, Smékalová, 2015, 48).

Z výše uvedených definicí různých autorů je zřejmé, že seniory nelze vtěsnat do konkrétní kategorie. Pro potřeby výzkumu je však potřebné stanovit jednotné kritérium, podle něhož budou respondenti oslovoováni. Nejčastěji jde o rozdělení do jednotlivých kategorií podle stáří.

1.2. Senior a stáří

Často bývá zejména v médiích uváděno, že senior je vlastně starý člověk. Na toto téma „realizovaly Vidovičová a Sedláková (2005) analýzu mediálního obrazu stáří a seniora“ (Sedláková, n.d.). Autorky došly k závěru, že média často záměrně zkreslují pohled na seniorskou populaci.

Narážíme tedy na stejný problém s přesností definice. Jak lze definovat starého člověka všeobecně? Někteří lidé se cítí staří již po padesátém roce života a další jedinec by se urazil, kdybychom jej v daleko pozdějším věku označili za starého. Lze tedy nějak blíže specifikovat kategorii stáří?

Stáří můžeme do určitých kategorií dělit s ohledem na kalendářní, tedy chronologický věk. Je také velmi pravděpodobné, že jak stáří, tak i další faktory se stárnutím související, mají vliv na kvalitu života seniorů a na možnosti jejich edukace. Seniorskou skupinu obyvatel můžeme kategorizovat s ohledem na věk podle různých hledisek a přístupů.

Chronologické stáří:

Chronologické neboli kalendářní stáří lze kategorizovat dovršením určitého věku. Jednou z výhod tohoto rozdělení je nestranné a přesné stanovení jednotlivých kategorií pro účely dalšího výzkumu. Jednotliví odborníci se mohou v tomto rozdělení věkových kategorií do určité míry rozcházet, ale pro účely mé práce jsem si vybrala rozdělení kalendářního stáří dle Dvořáčkové.

Dvořáčková uvádí shodně s Kalvachem základní chronologické rozdělení vyššího věku dle světové zdravotnické organizace WHO, které však dále nevyovídá nic o soběstačnosti a zdravotním stavu jedince:

45-59 let	střední nebo též zralý věk
60-74 let	vyšší věk nebo též rané stáří
75-89 let	stařecký věk
90 let a výše	dlohověkost (Dvořáčková, 2012, 11).

Toto rozdělení však není jediné možné. Jak uvádí Špatenková a Smékalová, dělit seniory dle věku můžeme také do kategorií 50+, 65+ dle momentálního výběru cílové skupiny seniorů (Špatenková, Smékalová, 2015).

V poslední době se stále častěji uplatňuje následující členění, které uvádí Mühlpachr:

- 65 – 74 let**   **Mladí senioři**, kteří se adaptují na penzionování a dostatek volného času a možnosti seberealizace.
- 75 – 84 let**   **Staří senioři**, u nichž se mění funkční zdatnost, projevuje se již často negativní vliv nemocí.
- 85 – a více let**   **Velmi staří senioři**, u nichž často nastává ztráta soběstačnosti (Mühlpachr, 2011).

Ctibor Határ, přední odborník na sociálně-andragogickou problematiku edukace seniorů, pro změnu uvádí rozdělení seniorského věku podle Příhody, přičemž čerpá z jeho práce Ontogeneze lidské psychiky. Příhoda dělí seniorský věk na:

- Stáří**   věk od 60 do 75 let,
- Kmetství**   věk od 75 do 100 let (Příhoda, 1967.cit.dle Határ, 2011).

Határ uvádí ještě rozdělení dle dalších autorů. Zmiňuje také rozdělní senia dle Kuricy, který uvádí třináct etap lidské ontogeneze, z nichž se poslední tři týkají seniorského věku:

- Stádium počátečního stáří**   60 – 75 let,
- Stádium pokročilejšího stáří**   75 – 90 let,
- Stádium vrcholného stáří**   90 – 110 let (Kurica, 1997. cit. dle Határ, 2011).

Rozdělení seniorů podle věku však nemůže být jediným možným kritériem. Jak jsem již uvedla, je však potřebné pro vymezení konkrétního věkového rámce a pro účely statistik a výzkumů.

Kvalitu života seniorů podstatněji než věk, ovlivňují zejména kvalitativní faktory, které mohou mít vliv na výběr odpovídajících edukačních aktivit seniorů.

1.3. Stáří a kvalitativní faktory života

U seniorů není ve vztahu ke kvalitě života rozhodující ani tak výše uvedený chronologický věk, důležité je spíše to, jak se konkrétní jedinec subjektivně cítí. Právě tato skutečnost má velký vliv na soběstačnost seniorů, na jejich mobilitu, trávení volného času a na možnosti a výběr vhodné edukace.

Profesor Šerák uvádí další variantu dělení period stáří seniorského věku, a to dle kvalitativních faktorů života. Označuje tyto kategorie jako:

- Třetí věk** v této periodě je charakteristická nezávislost a aktivita seniora,
- Čtvrtý věk** jde o období, kdy senior začíná být závislý na pomoci druhých lidí při zajišťování svých základních potřeb (Šerák, 2009).

Pro účely edukace seniorů můžeme také vycházet z rozdělení do kategorií s ohledem na jejich soběstačnost tak, jak je uvádí Šauerová a Vadíková dle Kubešové. Pro účely výzkumu v této práci budu oslovovat první tři z následně uvedených kategorií seniorů. Dle uvedených charakteristik, lze předpokládat vyšší účast těchto skupin seniorů na edukačních akcích:

- Elite** senioři s vynikající kondicí, schopní sportovních aktivit,
- Fit** senioři zcela soběstační, kteří jsou schopni pěstovat koníčky, zahradničit, pečovat o vnučata,
- Independent** senioři v dobré kondici, schopni pečovat o svůj domov bez pomoci zvenčí,
- Frail** křehcí senioři, u nichž jakákoliv zdravotní komplikace způsobí ztrátu soběstačnosti a je nutná dopomoc,
- Dependent** senioři trvale závislí na cizí pomoci, ale stále schopni setrvat ve svém vlastním prostředí,
- Disabled** senioři trvale odkázaní na pomoc jiných osob, a to i v základních aktivitách. Většinou jsou institucionalizovaní (Kubešová 2006. cit. Dle Šauerová, Vadíková 2013).

1.4. Stáří - jeho projevy a vliv na edukaci seniorů

Stárnutí lidského organismu je do určité míry dáno genetickými předpoklady, které jsou u jednotlivých osob rozdílné. Kromě těchto genetických dispozic se však na způsobu a míře stárnutí podílí také způsob života, vykonávaná profese, provozovaná fyzická aktivita v aktivním věku, strava a celková životospráva. Některé projevy stáří můžeme pozorovat dříve, většinou se jedná o změny vizuální, tedy tělesné. Další změny jsou však již méně zjevné, jejich nástup je pozvolný a pozorujeme je až v delším časovém horizontu.

Tělesné změny

Tyto změny jsou na první pohled nejvíce zřetelné. Souvisí s předchozím způsobem života, tělesnou aktivitou a velkou měrou s genetickými předpoklady jedince.

Jak uvádí Dvořáčková dle Kalvacha, tělesné projevy stáří neprobíhají ve všech oblastech stejnou rychlostí. Mění se výška, váha, celkové držení těla, dochází k úbytku svalové hmoty. Významné jsou involuční změny smyslového vnímání. S těmito tělesnými změnami úzce souvisí změny psychické (Kalvach, 2004. cit. dle Dvořáčková, 2012).

Fyzické změny a zejména různé zdravotní komplikace související s vyšším věkem hrají velkou roli při výběru edukačních aktivit. Senior, který se pohybuje s určitým omezením, může mít problém dostavit se na pořádané akce, zvláště pokud chybí bezbariérový přístup či vhodná a cenově dostupná doprava.

Psychické změny

Jak Dvořáčková uvádí, Říčan chápe psychické změny jako probíhající demontáž osobnosti, kdy se do popředí osobnosti dostávají negativní povahové rysy, což ztěžuje adaptaci seniorů na nové prostředí (Říčan, 2004. cit. dle Dvořáčková, 2012).

Jak také dále uvádí Dvořáčková dle Jedličky, některé psychické změny mají sestupnou povahu, například pokles elánu, vitality pozornost. Některé funkce mají naopak vzestupnou povahu, jako například vytrvalost, trpělivost a tolerance. Určité funkce se věkem nemění, kupříkladu intelekt, slovní zásoba a jazykové znalosti (Jedlička, 1991. cit. Dle Dvořáčková, 2012).

Tyto výše uvedené psychické změny by měli brát v potaz zvláště lektoři seniorského vzdělávání a všichni další organizátoři akcí pro seniory. Pro zpomalení degenerativních změn v této oblasti lze seniorům nabídnout různé aktivizační metody, trénink paměti a podobně. Také je potřeba vhodně přizpůsobit čas konání akcí, délku jednotlivých lekcí, délky přestávek a připravit celkově stimulační prostředí, v němž se akce pořádají.

Sociální změny a změny v životní orientaci

„V důsledku bio-psycho-sociálních změn často dochází k vyčleňování starších lidí ze společnosti. Vznikají problémy s navazováním nových přátelských i partnerských vztahů. Strach z osamělosti a opuštěnosti se ve stáří zvyšuje“ (Dvořáčková, 2012, 14).

Jak člověk stárne, je nucen se přizpůsobovat stále novým ztrátám. Ztrácí s přibývajícím věkem přátele, partnera, soběstačnost a je nucen vyrovnat se se závislostí na pomoci blízkých. Pro řadu seniorů je stále obtížnější plánovat budoucnost. Mají mnohdy pocit, že s odchodem jejich blízkých odešel také smysl jejich života.

Řada seniorů trpí pocitem osamění. Ostýchají se navazovat nová přátelství, přičemž dřívější přátelé odešli nenávratně z jejich životů. Někteří se dobrovolně izolují v samotách svých domovů, kde se smutkem vzpomínají na své mládí a aktivní život. Mnohdy si neuvědomují, že ten jejich život ještě neskončil a že mají možnost smysluplně prožít řadu let ve společnosti nových přátel.

Vhodná nabídka zajímavých edukačních aktivit, může seniorům pomoci nalézt nový smysl života a nové způsoby trávení volného času. Na těchto akcích mohou senioři nové přátele, čímž se vymaní ze své sociální izolovanosti.

Mnoho seniorů je však aktivních a tito se snaží dohnat vše, na co neměli čas v produktivním věku. Jsou rozhodnuti nepromarnit zbývající léta a poznat ze světa vše, co jim nabízí, přiměřeně jejich zdravotnímu stavu. Mnoho seniorů začíná v důchodovém věku cestovat. Při jednom z osobních setkání v rámci dotazování se mi jedna seniorka svěřila, že se hrozně bojí létat letadlem. Nikdy nechtěla letět, co kdyby letadlo spadlo. Se svou sestrou se však rozhodly, že se k moři prostě podívat chtějí a kdyby s nimi náhodou to letadlo spadlo, tak se ve svém věku již nemusí bát o život, jelikož jej prožily pěkně. Obě mají více jak sedmdesát let, tak se rozhodly, že vlastně o nic tak hrozného nejde. A opravdu si společnou dovolenou za mořem dopřály. Paní se mi svěřila, že na sebe měla hroznou zlost, že se k tomuto kroku neodvážila dříve, když ji manžel na takou dovolenou mnohokrát lákal. Teď se odhodlala k tomu splnit si sen i za manžela. Paradoxně - stáří jí dodalo odvahu létat.

Stáří je poměrně dlouhým úsekem života člověka. V některých případech při dobrém zdravotním stavu může toto období trvat i více jak třicet let, jak nasvědčuje vývoj demografické křivky. Každý jedinec se však vyrovnává se stářím jiným způsobem.

1.5. Strategie vyrovnávání se se stářím - vliv na edukaci seniorů

Každý člověk se vyrovnává s postupujícím věkem a negativními změnami, které přináší, jiným způsobem a zaujímá k řešení této nové situace jinou strategii. Tyto strategie mají úzkou vazbu na dosavadní způsob života, na temperament, způsob trávení volného času, zdravotní stav, vzdělání, rodinné zázemí i místo, kde senior žije. Druh strategie, kterou senior zaujímá, má také velmi silný vliv na možnosti další edukace seniorů.

Někdo přijímá přicházející změny jako nezbytnou součást svého života, je s nimi smířen a je rozhodnutý využít zbývající etapu života smysluplně. Druhý však tyto změny naopak popírá, nepřipouští si úbytek životních sil a odmítá přijmout nabízenou pomoc svých blízkých. Pro řadu seniorů je obtížné a ponižující přijímat pomoc zvenčí, zvláště pokud byli v mladším věku velmi hrdí, schopní a nezávislí. Nechtějí si často přiznat, že pomoc potřebují. Pokud je jim pomoc nabídnuta, reagují někdy s přehnanou hrdostí. Dosud přece vše zvládali, tak jak jim někdo může naznačit, že jsou již neschopní?

Další část seniorů reaguje jiným způsobem. Pociťuje zlost a vnímá jako velkou nespravedlnost skutečnost, že stárne. Tuto zlost si následně vybíjí na svém okolí.

Najdeme však i jedince, kteří upadnou do jisté apatie, stanou se neúměrně závislí na svých blízkých a nemají dostatek energie vypořádat se s touto pro ně novou situací. Jak uvádí také Dvořáčková, s přibývajícím věkem začínají být projevy stáří více znatelné, začnou nás více omezovat v běžném životě a bývá stále obtížnější se s těmito změnami provázejícími stáří vyrovnat. Způsob, jakým k řešení těchto situací senioři přistupují, souvisí s jejich předchozím způsobem života, vztahu k lidem, schopností adaptace a zkušenostmi. Lidé volí různé strategie, jak se s touto novou situací vypořádat (Dvořáčková, 2012).

Konstruktivní strategie

Člověk se dokáže vyrovnat s novou situací, je aktivní, navazuje nové vztahy, stanovuje si přiměřené cíle a akceptuje svá nová omezení (Dvořáčková, 2012).

Seniory s touto strategií často nalezneme na různých pořádaných akcích. Dokáží si sami najít aktivity dle svých zájmů a potřeb. Cítí se dobře v kolektivu vrstevníků a přátel, nechtějí trávit celé dny doma jen s televizní obrazovkou, jsou společenšší a přátelšší.

Strategie závislosti

Pasivní jedinec spoléhá na pomoc zvenčí, má rád své pohodlí a sám neví, co je pro něj nejlepší. (Dvořáčková, 2012).

Tito senioři nejsou sami o sobě aktivní. Pokud se však najde v jejich okolí osoba, která je dokáže pozitivně ovlivnit a zaujmout pro účast na pořádaných aktivitách, mohou být také účastníkem edukačních akcí. Problém by mohl nastat v případech, kdy podlehnou manipulaci v negativním slova smyslu a dojde ke zneužívání jejich osamělosti a důvěřivosti, což se bohužel mnohdy stává.

Seniory s dalšími zvolenými strategiemi dle Dvořáčkové již na pořádaných edukačních akcích většinou nepotkáme, pokud nejsme sociálním pracovníkem v pobytovém zařízení či dalších sociálních službách. Tito senioři zaujímají dle Dvořáčkové negativní postoj ke svému stárnutí.

Strategie obranná

Senior odmítá přijmout nutné změny přinášející stáří, přeceňuje se, bývá konfliktní, lpí na svých zvyklostech, necítí potřebu cokoli změnit a odmítá pomoc druhých.

Strategie hostility

Člověk chce být litován, hledá viníky za své životní prohry, je nepřátelský a konfliktní. Bývá agresivní, podezřivý, nerozumí si s mladými lidmi, nikdy nic podle něj není dobře.

Strategie sebenenávisti

Senior je kritický vůči vlastní osobě, trpí pocitem osamělosti, má často neuspokojivé vztahy s rodiči, manželem, dětmi, s kolegy na pracovišti a smrt vnímá jako vysvobození. Netouží se dále rozvíjet a o nic se nesnaží (Dvořáčková, 2012).

Jak jsem již uvedla, poslední tři druhy strategií často řeší zejména zaměstnanci domovů pro seniory, léčeben dlouhodobě nemocných a aktivizační pracovníci v těchto zařízeních. Také zaměstnanci sociálních a zdravotních služeb musí překonávat tyto negativistické přístupy seniorů k vlastním stárnutí. Edukační práce v těchto případech je však komplikovanější a problematičtější, proto se edukaci těchto seniorů věnují především sociální pracovníci, často ve spolupráci s psychology.

1.6. Stereotypy ve vnímání seniorů a jejich boření

Jak vnímá naše společnost seniory? Jaký obraz seniorské skupiny vytváří média? Dnešní seniory nelze zařadit do konkrétního jednotného modelu, jaký byl zažitý v předchozích desetiletích. Nastupuje nová generace seniorů, které nelze vtěsnat do přežívajících představ o tom, jak senior vypadá, jak tráví volný čas a jaké má záliby a koníčky.

„Moderní gerontologové dnes prohlašují, že střední věk se začíná posouvat až do sedmdesáti let a svědčí o tom celá řada osmdesáti- a devadesátiletých fyzicky i duševně výkonných a svěžích lidí, kteří se do posledního dechu seberealizují i zdokonalují. Členové klubu „70 plus“ plní lyžařské dráhy a utkávají se na olympiádách seniorů. Naštěstí nevědí nic o tom, že by u nich mělo podle některých vědátorů docházet k nepříjemným změnám a chátrání jen proto, že dovršili 70 let“ (Rheinwaldová, 1999, 11).

Výzkum v rámci projektu realizovaného společností Insoma s názvem *Proměna sociálního obsahu kategorie generace seniorů* ukázal, že se současný senior značně liší oproti předchozím generacím. Tuto odlišnost vnímají všichni respondenti výzkumu v několika rovinách. Vnímané rozdíly jsou viditelné již ve vzhledu seniorů. Dnešní seniorky ve věku 60 – 70 let zcela jistě nejsou stařenkami v šátcích, ale moderně oblečené ženy pečující o svůj vzhled. Jedná se také o celkově vzdělanější ročníky obyvatel, kde 10% dosáhlo vysokoškolského vzdělání a třetina této populace má středoškolské vzdělání. Tento faktor vyšší vzdělanosti se také promítá do mnoha dalších oblastí kvality života seniorů. Ve věkové kategorii do 70-ti let využívají senioři často informační technologie a jsou celkově čtenářsky a kulturně gramotnější oproti předchozím generacím. Současní senioři více cestují oproti předchozí generaci a také zastávají celkově modernější způsob života (Insoma, 2008).

V současnosti je vzhledem k těmto skutečnostem kategorie senior ještě více heterogenní, než v předchozích desetiletích. Tradiční zažitý model popisující seniora jako staříka či babičku poslouchající dechovku možná nalezneme jen ve věkové kategorii nad 80 let a ani tam to neplatí bezvýhradně. Velký posun v zálibách, vkusu a trávení volného času nalezneme u generace mladších seniorů s věkem okolo 70-ti let. Je potřeba si uvědomit, že dnešní senioři v této věkové kategorii poslouchali v mládí Elvise Presleyho, Beatles a nikoliv dechovku. Jde o velmi aktivní skupinu seniorů, čemuž by měla být vhodně přizpůsobená i nabídka edukačních aktivit.

1.7. Současná role seniorů ve společnosti

Položme si tedy otázku, jaká je současná role seniorů ve společnosti? Odpověď se snaží najít řada organizací a veřejných institucí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve svém *Národním akčním plánu podporujícím pozitivním stárnutí pro období let 2013-2017* uvádí jako jeden z úkolů vytvoření podmínek pro dobrovolnictví seniorů a mezigenerační spolupráci (MPSV, 2015). Cílem tohoto zapojení seniorů do společnosti je nabídnout seniorům smysl života i po odchodu do penze. Mezigenerační spolupráce by měla být mostem pro porozumění mezi mladými a seniory. Mohla by pomoci zlepšit vnímání užitečnosti seniorů pro společnost, aby mladá generace v seniorech neviděla pouze břemeno společnosti, ale i oporu a pomoc a plnohodnotnou součást společnosti.

Byly také vypsané veřejné projekty na podporu většího začlenění seniorů do veřejného života. Jedním z nich je například projekt s názvem *Dialogem k aktivnímu občanství seniorů*. „Cílem projektu je nastavení mechanismů dialogu mezi seniory a úředníky samosprávných celků zabývajících se seniorskou problematikou. Pomocí navázaného dialogu chceme posílit aktivní občanství seniorů a tím i podpořit rozvoj zapojených institucí (obce, městské části, magistrát)“ (Ministerstvo financí ČR, 2014).

Mnoho seniorů se však aktivně zapojuje již nyní do veřejného života, dobrovolnických organizací a spolků. Často si ani neuvědomujeme, kolik takových aktivních seniorů ve společnosti najdeme.

Zde bych ráda uvedla několik příkladů. Jeden je pro ilustraci přímo z obce, kde žijeme. Skupina místních občanů – převážně seniorského věku, se rozhodla zachránit chátrající barokní sýpku, které hrozilo zbourání pro její havarijní stav. Tito lidé neseděli s rukama v klíně. Založili občanské sdružení, začali atakovat úřady a hledat peníze a dotace na záchranu sýpky. Dokázali nadchnout pro tuto věc mnoho lidí všech věkových kategorií, uspořádali brigády, dobročinné koncerty a sbírky pro celou akci. Vlastními silami a usilovnou prací v každé volné chvíli, dokázali během pěti let ze zbořeniště zachránit historickou stavbu, která se stala místem kulturních setkání místních i přespolních obyvatel. Dnes v tomto opraveném objektu pravidelně pořádají výstavy, besedy a koncerty (U nás, 2015). Jejich nadšení je velmi nakažlivé a mnohem mladší lidé by si nedokázali na podobnou akci troufnout. Nikdo by se neodvážil říci, že jsou staří. Mají elán na rozdávání. Pokud se budeme dobře dívat, podobných seniorů nalezneme mnoho.

Organizace SenSen, neboli Senzační senioři je v tomto směru velmi aktivní. Jak tato organizace uvádí: „*My nejsme ani nebudeme sociální službou, vytváříme neformální spojení starších lidí, kteří nechtějí jen odpočívat a přijímat cizí pomoc. Hledáme všechny seniory, kteří se ještě rádi dívají kolem sebe, není jim lhostejný vývoj společnosti, města, obce. Hledáme seniory, kteří chtějí a umějí cosi dát – zkušenost, kvalifikovaný názor, paměť na doby dnes už jakoby zasuté v historii. Nabízíme spojenectví, máme první programy (Národní kronika, Druhý život dětské knihy...), čekáme na vaši spolupráci na programech dalších. Víme, že trápením mnoha starších občanů je samota. Proti ní se chceme s vaší pomocí postavit, pomáhat těm, kteří zcela zbytečně a marně čekají, až je někdo bude potřebovat, až jim někdo dopřeje sluch“ (SenSen, n.d.).*

Tato organizace uděluje každoročně ceny mimořádným osobnostem z řad seniorů. Pokud se podíváme na vyznamenané seniory a organizace, musíme nutně dospět k závěru, že stáří může být pěkné, když si jej takové uděláme. Pro ilustraci si dovoluji uvést vítěznou seniorku roku 2015 a příspěvek uvedený při vyhlašování této ceny.

„1. místo Anneliese Přikrylová (72 let, Rožnov pod Radhoštěm) Již sedm let vede Klub seniorů v Rožnově pod Radhoštěm a stále má energii a chuť vymýšlet pro jeho členy, kterých je už neuvěřitelných osm stovek, něco nového. Vybírá činnosti, které seniory nejen aktivizují, ale které jsou i prevencí proti nemocem. Paní Anneliese založila také Dámský klub či smíšený pěvecký sbor Rosénka. V roce 2013 zapojila klub do projektu SenSen a rožnovští senioři patří mezi ty, kteří se zapojují do všech projektů. Např. v rámci štafetového plavání Přeplavme svůj La Manche se klub pod jejím vedením umístil na 1. místě s nejzdatnější plavkyní paní Věrou Horáčkovou, která uplavala 48,15 km za měsíc“ (SenSen, 2015).

Jak tedy vidíme, dnes již zcela neplatí zažitá kliše, že ženy seniorky - tedy babičky, mají najít svou realizaci a trávení volného času výhradně v hlídání vnoučat. Současná babička jistě není totožná s obrazem Babičky od Boženy Němcové. V sociologickém časopise byla zveřejněna zajímavá studie Jaroslavy Hasmanové Marhánkové s názvem: „*Být dobrou babičkou*“ – *normativní očekávání spojená s rolí babičky v současné české rodině.*“ Z různých průzkumů zveřejněných v této publikaci vyplývá, že dnešní ženy seniorky nejsou ve většině případů ochotny věnovat zcela a bezvýhradně všechn čas svým vnoučatům a jsou rozhodnuty věnovat se ve svém volném čase více svým zájmům a přátelům. Rády pomáhají svým dětem s péčí o vnoučata, ale zároveň kladou velký důraz na svou vlastní seberealizaci a aktivitu, jelikož stáří pro ně představuje období života, které má být naplněno vlastními zájmy. Jde o nastupující generaci

emancipovaných babiček ale i dědečků, kteří boří zažitá stereotypy (Hasmanová Marhánková, 2015).

Tyto ženy seniorky tvoří potencionálně velkou cílovou skupinu pro pořadatele edukačních aktivit.

Senioři tvoří velmi heterogenní skupinu s ohledem na jejich věk, duševní a fyzické zdraví, strategie, které zaujmají ke svému stárnutí, aktivitu, způsob života, zájmy a i místo bydliště. Jiné zájmy a způsob trávení volného času lze očekávat u obyvatel měst a jiné u obyvatel žijících na vesnici.

Mnoho seniorů, zvláště ve věkové kategorii okolo 70-ti let, žije velmi aktivním způsobem života a na posedávání před televizory nemají příliš času. Věnují se výletům, akcím pořádaným kluby seniorů, navštěvují výstavy a divadelní představení, hodně času věnují četbě, cvičení jógy, studují na Univerzitách třetího věku, učí se cizí jazyky, cestují, věnují se vycházkám se svými psy, hlídání vnoučat, zahrádkaření a dalším koníčkům.

Najdeme však i druhou skupinu seniorů, kteří již tolik aktivní nejsou. Někdy je tato skutečnost dána věkem, jindy osamocněním a strachem z nového a neznámého, často však i zdravotními důvody nebo odloučeností bydliště. Zvláště této skupině seniorů by vhodně zvolené a nabídnuté edukační aktivity mohly pomoci najít smysl dalšího života.

Cílem mého výzkumu jsou však aktivnější senioři, kteří se edukačních akcí zúčastňují.

2. EDUKACE

„Edukace má být aktivním, tvořivým výrazem starosti o člověka, aby se našel ve svém poslání, naplnil smysl života svého osobního i obecně lidského“ (Helus, 2014, 16). Edukaci seniorů je potřeba věnovat velkou pozornost. Jeden z hlavních důvodů je skutečnost, že jde o početně velkou skupinu obyvatel, u nichž je žádoucí, aby zůstali aktivní a soběstační po co nejdelší dobu svého života. *„Podstatným východiskem pro vzdělávání seniorů by neměly být ryze biologické faktory, které se seniorským věkem souvisí a na něž je pozornost zaměřována velmi často, ale spíše proměna motivační struktury člověka, proměna vytrvalosti a celkové koncepce pojetí vlastního života, která se významně promítá do způsobů strategií vyrovnávání se s touto psychologicky nelehkou životní etapou“ (Šauerová, Vadíková, 2013, 11).*

V dřívějších letech se veřejně příliš nehovořilo o potřebách celoživotního vzdělávání a učení. Neustále však dochází k vývoji nových technologií a jejich aplikací do běžného života. Pokud mají senioři plnohodnotně žít v dnešní moderní společnosti, je potřeba, aby se přizpůsobili dle svých možností tomuto překotnému vývoji a i nadále se vzdělávali. *„Na straně společnosti je nutné posilovat míru soběstačnosti jedince a podporovat procesy aktivního stárnutí. Avšak bez aktivního přístupu jedince je aktivní stáří nemožné“ (Kolibová, 2013, 13).*

Edukaci lze v užším kontextu chápat jako výchovu a vzdělávání. Mnohým se však přičí představa, že je senior nějak vychováván či vzděláván. Používaný výraz edukace je proto všeobecně přijatelnější.

Edukace seniorů má za úkol pomáhat k rozvoji jejich znalostí, dovedností a schopností. Jak uvádí Šauerová a Vadíková: *„Edukace seniorů představuje komplexní širokospektrální interdisciplinární přípravu seniora na důstojné prožití poslední etapy jeho života. Výchova a vzdělávání se soustřeďují na zkvalitnění prožívání stárnutí s ohledem na celý průběh konkrétního lidského příběhu. V tomto smyslu jsou vždy individuální, osobité, jedinečné“ (Šauerová, Vadíková, 2013, 7).*

Z širšího pohledu integrální andragogiky zahrnuje pojem edukace nejen vzdělávání, ale i péči a všestranný rozvoj osobnosti člověka. Edukace seniorů nabízí další možnosti zájmového vyžití a rozšiřování obzorů aktivním jedincům, těm pasivnějším či osamělým zase umožní získat nový smysl života v seniorském věku, najít nové přátele a překonat strach z osamění a sociální izolace.

Jednou z disciplín, které se věnují edukaci seniorů, je gerontagogika.

2.1. Cíle edukace seniorů

Jak jsem již uvedla v přechozích kapitolách, stáří se projevuje negativními změnami v několika oblastech lidského života. Jedná se o tělesné projevy stáří, psychické změny, změny sociální a změny v životní orientaci (Dvořáčková 2012).

Cílem edukace seniorů by mělo být zmírnění dopadů těchto změn na život seniora. *„Vzdělávání seniorů má často charakter prevence, odstranění a kompenzace deficitů, cílem je udržení tělesných a intelektuálních sil“* (Beneš, 2008, 90).

Jedním z mnoha cílů je snaha, aby se senioři věnovali vhodnému tělesnému pohybu v rámci svých zdravotních možností. Nemusí se soustřeďovat na maximální výkony, a pokud je dosavadní vykonávané fyzické aktivity vyčerpávají, měli by si vybrat adekvátní druh pohybu pro celkové udržení kondice.

Dalším cílem edukačních aktivit je nabídnout seniorům smysluplné trávení volného času. Jak uvádí Šauerová dle Štilce: *„Velmi důležité je zdůraznit, že nejdůležitějším cílem každého geriatrického edukačního programu není prodloužení života, ale především dosažení pocitu dobrého bytí, tedy zlepšení kvality života stárnoucí populace“* (Štilce, 2004. cit.dle Šauerová, Vadíková, 2013, 16).

Samotná edukce seniorů může mít mnoho podob a forem. Bylo by vhodné, aby edukační programy byly dostatečně rozmanité a senioři si mohli vybrat z nabídky s ohledem na své zájmy a zdravotní možnosti.

Jak uvádí MPSV ve svém *Národním akčním plánu podporujícím pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017* *„Nedílnou součástí rozvoje celoživotního učení by měla být i podpora vzdělávacích aktivit, ve kterých senioři nacházejí svoje alternativní uplatnění po odchodu z trhu práce. Vzdělávání v rámci univerzit třetího věku a akademií seniorů by mělo být dále rozvíjeno tak, aby docházelo k růstu podílu seniorů účastnících se kurzů. Zapojení seniorů do zájmového vzdělávání významně přispívá k prodloužování jejich plnohodnotného, aktivního života, má pozitivní dopad na jejich celkové zdraví a tím i zvyšování jejich nezávislosti. Nabídka vzdělávacích kurzů pro seniory by se měla odvíjet od aktuálních požadavků, které měnící se společnost klade na všechny občany. V následujícím období by proto bylo vhodné stimulovat vytváření nabídky kurzů, které se zaměří na rozvoj znalostí, dovedností a schopností v oblasti informačních a komunikačních technologií, na podporu rozvoje finanční gramotnosti a na posilování bezpečnosti seniorů“* (MPSV, 2014).

Kromě samotného vzdělávání se věnuje tento Národní akční plán pozornost i mezigeneračním vztahům a rozvoji mezigenerační spolupráce, aby nedocházelo k separování seniorů od zbytku společnosti. Tato mezigenerační spolupráce by měla být upevněna zejména pořádáním vzdělávacích a kulturních aktivit a sportovních akcí. Jedním z cílů MPSV je zvýšit informovanost seniorů o zdravém životním stylu. Tento Národní akční plán si klade za cíl zvýšit kvalitu života seniorů.

Do plánování a realizace těchto aktivit navrhuje MPSV zahrnout obce, samosprávy, vzdělávací zařízení, knihovny a další dobrovolnické organizace (MPSV, 2014).

2.2. Funkce edukace

Jak uvádí Špatenková a Smékalová dle Petřkové, Čornaničové a Bočkové, edukační aktivity mohou být efektivním prostředkem rozvoje osobnosti a způsobem trávení volného času. Autorky uvádějí tyto funkce edukačních aktivit:

Preventivní:	jsou prováděny v předstihu,
Anticipační	pozitivní připravenost na změnu stylu života,
Rehabilitační	znovuobjevení a udržení fyzických a duševních sil,
Posilovací	rozvoj zájmů, potřeb a schopností,
Kompenzační	aktivity kompenzující úbytek sociálních kontaktů,
Aktivizační	začlenění do současné společnosti.
Komunikační	komunikace s blízkým okolím i celou společností,
Relaxační	kultivované trávení volného času,
Mezigeneračního porozumění	prevence mezigeneračních problémů.

(Petřková, Čornaničová, 2004, Bočková 2000. cit. dle Špatenková, Smékalová, 2015

Preventivní funkce edukace má za úkol připravit seniory na vstup do penze. Pro některé jedince může být toto období velice stresující. Pokud je jedinec v pracovním procesu, neustále bojuje o dostatek volného času. Jakmile člověk odejde do penze, začne být tohoto volného času nadbytek a mnohdy senior neví, jak s ním naložit.

Tato preventivní funkce bývá také nazývána také jako preseniorská edukace (Příloha č. 1)

V literatuře také nalezneme výraz proseniorská edukace, která má za úkol zlepšit vnímání seniorů ve společnosti, jako plnohodnotného občana. (Příloha č. 1).

Funkcí edukace rozvíjet potenciál seniorů, je zvýšit jejich sebevědomí, vypořádat se s ovládním nových technologií, přizpůsobovat se novým životním změnám a má pozitivní vliv na zdraví seniorů. Pomáhají také osamělým seniorům začlenit se do společnosti a vymanit se ze sociální izolace.

2.3. Druhy edukačních aktivit

Pokud chápeme edukaci jako výchovu a vzdělávání v širším slova smyslu, lze rozdělit edukační aktivity podle jejich zaměření na vzdělávací a volnočasové aktivity.

Vzdělávací aktivity

Mezi tyto aktivity řadíme například kurzy počítačové gramotnosti, přednášky podporující rozvoj finanční gramotnosti, přednášky s tématy zdravotní osvěty související se zdravým životním stylem a dále přednášky směřované například na posilování bezpečnosti seniorů. Širokou nabídku ucelených souborů vzdělávacích aktivit nabízejí kromě dalších organizátorů Univerzity třetího věku a Akademie třetího věku, kde si studenti mohou zvolit vzdělávací obory a studované předměty dle svých zájmů.

Volnočasové aktivity

Mezi tyto aktivity můžeme zařadit všechny, které pomáhají smysluplně vyplnit volný čas. Jsou místem pro setkávání jedinců se společnými zájmy, pomáhají navazovat nové sociální kontakty. V některých případech se mohou krýt se vzdělávacími aktivitami, jelikož například besedy slouží jako zdroj informací, nejsou však pouze vzdělávací aktivitou, ale také kulturním zážitkem.

Kulturní akce

Pomáhají všestranně rozvíjet osobnost člověka nejen v seniorském věku, proto většinou nebývají přímo určeny pro seniory, ale svou návštěvností často senioři početně převažují. Tyto akce pomáhají kultivovat život seniorů, mají stimulační funkci, nabízejí smysluplné využití volného času, umožňují potkávat se s dalšími lidmi, čímž dochází k vytržení seniorů z jejich izolace od okolního světa. Nejčastěji se jedná o návštěvy divadelních představení, koncertů, výstav, besed, návštěvy muzeí a podobně.

Výtvarné kroužky a workshopy

Tyto rukodělné a výtvarné aktivity pomáhají rozvíjet tvořivost a fantazii, podporují udržení jemné motoriky, dále pomáhají trénovat trpělivost, přinášejí pocit uspokojení z dokončeného výrobku, přinášejí navázání a rozšíření sociálních kontaktů a pomáhají smysluplně vyplnit volný čas. Kladným vlivům těchto rukodělných činností na rozvoj osobnosti jedince se věnuje samostatný obor Arteterapie.

Arteterapie pomáhá seniorům přizpůsobit se nové životní situaci, vyrovnat se s úbytkem tělesných sil, ztrátou zdraví a ztrátou sociálních kontaktů (Holcerová, Dvořáčková, 2013).

Pohybové aktivity

Přiměřený pohyb je pro lidské zdraví velmi důležitý a nejinak je tomu i v seniorském věku. *„Starší lidé, kteří se denně věnují aktivnímu pohybu aspoň dvacet pět minut, potřebují méně léků a bývají méně často hospitalizováni. S poznatkem přišli vědci z univerzity v Bristolu“* (Černohorská, 2014). Také lékařská literatura uvádí, že je vždy nutné dbát na prevenci ztráty svaloviny. Cvičení zvyšuje svalovou sílu, má dlouhodobý významný pozitivní vliv na zlepšení mobility, snížení počtu pádů a udržení soběstačnosti a nezávislosti starého člověka (Hrnčiarová, Jurašková, Zadák, 2008).

Na základě těchto skutečností lze konstatovat, že i v pokročilém věku je potřebný pohyb přiměřený zdravotnímu stavu jednotlivce pro udržení kvalitního života v seniorském věku. Jedním z nejpřirozenějších pohybů je chůze, mezi vhodné aktivity lze řadit také jógu, nordic walking, aquafitness, cvičení na míčích a podobně. Méně pohybliví senioři mohou provádět jednoduché cviky v sedě na židli. Různá relaxační cvičení pomáhají udržet hybnost kloubů a dokonce lze provádět jednoduché a fyzicky nenáročné cviky také v leže. Naštěstí dnes již nalezneme organizace, které nabízejí cvičení vhodné i pro seniory.

2.4. Organizátoři edukačních aktivit

Na pořádání edukačních aktivit se podílí mnoho různých institucí, jen málo z nich se však věnuje jmenovitě pouze seniorskému vzdělávání. Mnoho akcí pořádaných různými organizátory navštěvují s velkou početní převahou senioři, nejsou však svým tématem zacíleny přímo na tuto cílovou skupinu obyvatel, jsou však pro ně svým zaměřením vhodné a zajímavé.

Univerzity třetího věku

Velkou úlohu ve vzdělávání seniorů hrají zejména Univerzity třetího věku probíhající na většině vysokých škol v rámci celé republiky, označované jako U3V. V rámci České republiky se může pyšnit prvenstvím založení U3V v roce 1986 právě Univerzita Palackého v Olomouci, následně začaly vznikat tyto univerzity třetího věku v Praze a na dalších vysokých školách.

Specifickou formou edukace jsou také virtuální univerzity třetího věku, označované zkratkou VU3V, které jsou dostupné seniorům v místě jejich bydliště. Výuka probíhá v konzultačních střediscích, která mohou být zřízena například při obecních úřadech, knihovnách, klubech pro seniory a podobně. Tato forma je vhodná zejména pro seniory, kteří nemohou díky špatné dopravní dostupnosti či zdravotnímu stavu navštěvovat akce pořádané v místě sídla univerzity.

Akademie třetího věku

Jistou obdobou těchto univerzit třetího věku jsou Akademie třetího věku, které nejsou pořádány přímo vysokými školami, ale probíhají pod záštitou různých institucí. Nejčastěji se jedná o jednorázové akce tematicky zaměřené.

Na pomezí realizátorů vzdělávacích aktivit a volnočasových aktivit se pohybují Kluby pro seniory.

Kluby pro seniory

Jsou specifickou organizací přispívající k edukaci seniorů. Bývají ve většině případů dostupné v místě bydliště seniora, díky čemuž se setkávají starší lidé, kteří se již do jisté míry alespoň částečně znají.

Díky této skutečnosti bývá snazší pro nového člena začlenit se do této skupiny seniorů. Jak uvádí Špatenková, tyto kluby „*přispívají k plnohodnotnému trávení jejich volného času. Vzdělávací činnost klubu seniorů má široký záběr, edukační aktivity na úrovni těchto klubů mají zpravidla zájmový a jednorázový charakter*“ (Špatenková, Smékalová, 2015, 99). Kluby pro seniory kromě pravidelných setkání pořádají dle zájmů svých členů různé přednášky, odborné besedy, zájezdy, návštěvy koncertů a divadel, ale zejména zprostředkovávají sociální kontakt pro jednotlivé seniory. V mnoha městech probíhá úzká spolupráce místní samosprávy a klubů pro seniory.

Další pořadatelé kulturních a dalších volnočasových akcí

Mezi pořadatele těchto akcí můžeme zahrnout divadla ve větších městech, městské kluby a městská kulturní zařízení, muzea, knihovny, obecní úřady a různé spolky.

Podrobnějšímu výčtu a rozboru činností těchto organizátorů edukačních aktivit se budu věnovat podrobněji v analýze nabízených aktivit v rámci vybraných měst.

Sociální a aktivizační služby

Tato zařízení se často věnují zejména seniorům pobývajícím v některém ze sociálních zařízení, ale řadu svých aktivizačních služeb nabízejí i dalším seniorům, pokud o ně jeví zájem. Jedná se často o domovy pro seniory, denní stacionáře pro seniory a chráněné bydlení pro seniory. Velikou výhodou je, že se díky těmto zařízením mohou zúčastnit akcí i ti senioři, pro které by bylo nemožné ze zdravotních důvodů docházet na akce pořádané pro veřejnost dalšími organizátory podobných akcí.

2.5. Bariéry působící v edukaci seniorů

Na rozhodnutí, zda se senior zúčastní či nezúčastní pořádané akce, má vliv mnoho faktorů. Skutečnosti bránící účasti seniora na pořádané akci bývají nazývány bariérami v edukaci. S některými bariérami se dokáží senioři vypořádat a eliminovat jejich negativní vliv, jiné jim zcela znemožňují zúčastnit se pořádaných akcí.

Tyto bariéry v edukaci seniorů souvisí většinou nejen s vnitřními, ale zejména s vnějšími příčinami.

Zdravotní stav a věk

Patří mezi vnitřní bariéry bránící jednotlivci zúčastnit se edukačních aktivit. Nejsou vždy v přímé úměře vůči sobě navzájem. Mnoho seniorů v poměrně vysokém věku má dobrou fyzickou kondici a tudíž je jejich věk nijak neomezuje ve vykonávaných aktivitách, pokud jsou přiměřené jejich zdravotnímu stavu. Poměrně velká část seniorů však s narůstajícím věkem zaznamenává různá zdravotní omezení, které jim zužují možnosti volnočasového vyžití.

Další bariéry již patří k vnějším bariérám v edukaci.

Místo bydliště a dopravní dostupnost

Místo bydliště má poměrně velký vliv na nabídku aktivit pro seniory. Je zřejmé, že ve městech je nabízených akcí vhodných pro seniory pořádáno více oproti malým obcím a vesnicím. Pokud je tato malá obec či vesnice v dobré dopravní dostupnosti většího města, nebývá pro seniora problém navštívit akce dle vlastního zájmu a výběru. V opačném případě má výběr aktivit omezený.

Nejen nabídka, ale také i četnost a frekvence těchto nabízených akcí je odlišná mezi městem a vesnicí. V obcích, kde působí kluby pro seniory, je tato nabídka akcí pro seniory přece jen širší oproti obcím, kde tyto kluby pro seniory nenalezneme.

Velkou úlohu v těchto menších obcích hrají místní knihovny a spolky pořádající různé besedy, autorská čtení, výstavy a kulturní vystoupení. Významnou roli v šíři nabídek aktivit vhodných nejen pro seniory hrají komunitní školy vznikající v obcích do pěti tisíc obyvatel.

Zprostředkovávají mezigenerační kontakt, nabízejí volnočasové aktivity jak dětem, tak jejich rodičům a seniorům. Pořádají pro seniory kurzy počítačové gramotnosti, výuky cizích jazyků, cvičení pro seniory, kulturní akce, rukodělné kroužky a v některých případech působí jako centrum VU3V. Bohužel síť těchto komunitních škol není tak široká, aby globálně vykryla nedostatky v nabídce akcí v malých obcích.

Finanční dostupnost

Finanční dostupnost může být pro některé osamocené seniory limitující. Ceny vstupného na různá kulturní vystoupení a divadla jsou dnes poměrně vysoké i při poskytovaných slevách pro seniory. Také pořádané poznávací zájezdy, rehabilitační pobyty v lázních či podobných zařízeních jsou často mimo finanční možnosti mnoha seniorů. Pro tyto seniory je určitou alternativou návštěva besed a kulturních akcí pořádaných knihovnami či kluby pro seniory, kde bývá vstup volný, či za symbolické vstupné. Přesto jsou ceny vstupného na většinu kulturních akcí pro mnoho seniorů omezujícím faktorem ve výběru aktivit.

Špatenková dělí druhy bariér ve vzdělávání podle Petřkové na:

Informační bariéry

Může docházet k situacím, že se k seniorům nedostanou informace o realizovaných aktivitách. Tato skutečnost souvisí se schopností využívat informační technologie.

Situační bariéry

Tento typ bariér souvisí s aktuální životní situací seniorů, s nedostatkem finančních prostředků, zdravotním stavem, malým množstvím volného času souvisejícím s péčí o nemocného partnera, hlídáním vnoučat, dále v dopravní nedostupnosti a podobně.

Psychologické bariéry

Tento typ bariér je tvořen nízkou motivací k sebevzdělávání, nízkým sebepojetím jedince, strachem z neznámého prostředí a kolektivu, obavou z negativního přístupu vzdělavatelů či organizátorů.

Andragogické bariéry

Patří k nim předchozí úroveň vzdělání, typ absolvované školy, předchozí negativní zkušenosti se vzdělávacími institucemi.

Organizační bariéry

Týkají se jak samotné nabídky aktivit, tak i formy, časového harmonogramu, vhodnosti výběru místa vzdělávání a podobně (Petřková 2006, cit. dle Špatenková, Smékalová, 2015).

Některé z výše uvedených bariér lze překonat snáze, u dalších je to již těžší.

Ráda bych uvedla přístup dvaadevadesátileté ženy, která v rozhovoru pro knihu o seniorech uvedla, že denně cvičí jógu i jiné cviky, pravidelně chodí na procházky, kdy se ve svém momentálním špatném zdravotním stavu prochází alespoň s doprovodem na chodbě, doma neseďí, ale pohybuje se a naučila se umět si poručit (Klevetová, Dlabalová, 2008). Její přístup je ukázkou velké cílevědomosti a sebekázně. Je ukázkou toho, že když se chce, všechno jde, i překonat bariéry bránící plnohodnotnému trávení volného času.

Co se týká informačních bariér, lze je částečně odstranit vhodným způsobem inzerování akcí ve směru k seniorům. Ne všichni senioři dokáží využívat informační technologie a proto je potřeba inzerovat nabízené aktivity dalšími způsoby.

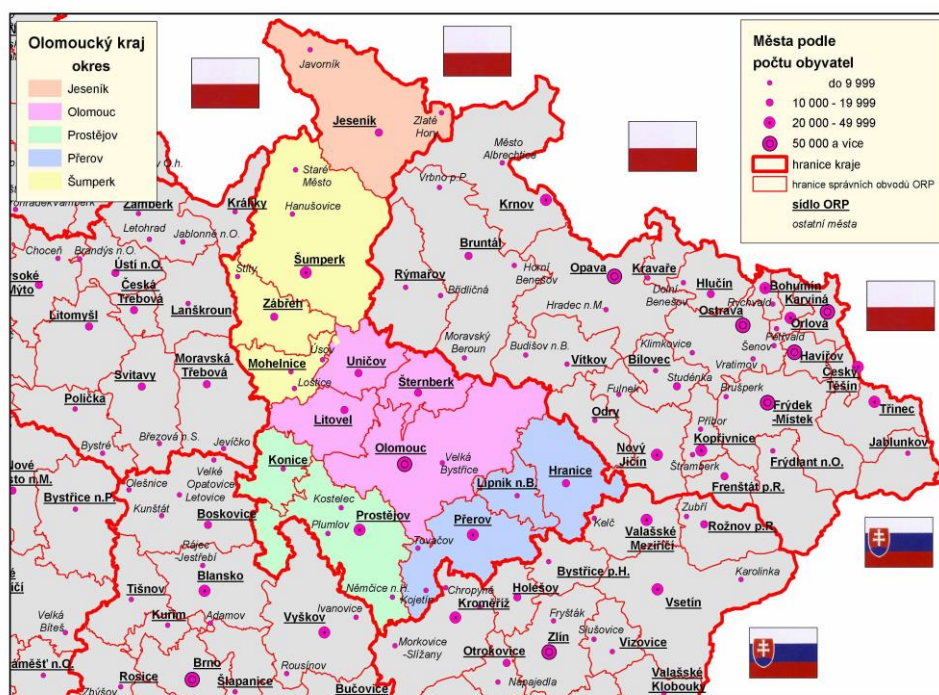
Situační bariéry lze překonat v řadě případů také. Mnoho aktivit je pořádáno bez vstupného, případně je hrazen jen symbolický poplatek. Důležité však je, aby senioři o těchto aktivitách věděli, proto jsou situační i informační bariéry často úzce provázány.

Psychologické a andragogické bariéry se však odstraňují obtížněji. V tomto směru mohou být výrazně nápomocní blízcí členové rodiny a přátelé, kteří mohou seniorovi dodat odvalu a chuť zúčastnit se pořádaných akcí.

Organizační bariéry mohou odstranit samotní organizátoři akcí, pokud zvolí vhodný čas a místo konání jednotlivých akcí. Pro řadu seniorů může být problém chybějící bezbariérový přístup. Nejedná se přitom vždy o osoby na invalidním vozíčku. Pokud potřebuje senior k chůzi hole, je pro něj problém úzké schodiště či prostor konání nacházející se na kopci. Cílem organizátorů by měla být eliminace bariér.

3. ANALÝZA NABÍDKY V JEDNOTLIVÝCH MĚSTECH OKRESU OLOMOUC

Mezi významná města okresu Olomouc, patří kromě samotného statutárního města Olomouc také Litovel, Uničov a Šternberk. Města Litovel a Šternberk jsem si vybrala pro analýzu edukačních příležitostí z důvodu těsného sousedství s městem Olomouc.

Obrázek č. 1 Administrativní mapa Olomouckého kraje

Podrobnější informace o okrese Olomouc jsou uvedeny v příloze číslo 2.

S ohledem na realizovaný výzkum jsou důležité informace o složení obyvatelstva v okrese Olomouc.

V tomto okrese žije více jak 230 tisíc obyvatel. Pro ucelený přehled o populaci se podíváme na početní zastoupení jednotlivých věkových kategorií obyvatel a seniorů v okrese Olomouc. Přehled čerpá z údajů ze sčítání lidu v roce 2011.

3. Obyvatelstvo podle věku

	Celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo celkem	230 408	111 329	119 079
z toho ve věku 0 - 14	33 086	16 855	16 231
15 - 19	12 596	6 375	6 221
20 - 29	31 592	15 639	15 953
30 - 39	39 021	19 826	19 195
40 - 49	30 010	15 054	14 956
50 - 59	31 338	15 355	15 983
60 - 64	15 970	7 504	8 466
65 - 69	11 816	5 237	6 579
70 - 79	15 554	6 279	9 275
80 a více let	8 730	2 831	5 899

Kód: PU-SLDB-3/2

Tabulka č. 1 - Věkové složení obyvatel okresu Olomouc

Jak jsem již uvedla výše, pro výzkumné účely této práce jsem vybrala tři navzájem blízká města okresu Olomouc. Vybrala jsem města s počtem obyvatel vyšším než 5 tisíc, jelikož jsem předpokládala větší nabídku edukačních příležitostí ve větších městech. Jedná se konkrétně o města Litovel, Šternberk a Olomouc.

Města Šternberk a Litovel jsou si svou velikostí podobná a vybrala jsem si je z důvodu vzájemného porovnání nabídky edukačních akcí.

Olomouc jako statutární město má podstatně větší počet obyvatel a tedy i seniorů. Zajímalo mne, zda je shodné spektrum nabídky edukačních akcí a zda se poptávka seniorů z menších i větších měst od sebe navzájem liší.

Pro analýzu nabídky jsem využila jako techniku získání dat analýzu dokumentů a elektronických zdrojů a také rozhovory s pořadateli jednotlivých akcí.

3.1. LITOVEL

Město Litovel patří k významným obcím okresu Olomouc. Ke dni 31.12.2014 mělo toto město 9 924 obyvatel, přičemž seniorů nad 65 let žilo v tomto městě 1835.

Litovel (okres Olomouc)

Vybrané údaje za obec

Výběr profilu a území

		Období: 31. 12. 2014		
		Celkem	Muži	Ženy
Počet obyvatel		9 924	4 901	5 023
v tom ve věku (let)	0-14	1 432	719	713
	15-64	6 657	3 399	3 258
	65 a více	1 835	783	1 052
Průměrný věk (let)		42,2	.	.

Kód: PU-MOSZV-DEMSTAV/1

Tabulka č. 2 Litovel – věkové složení obyvatel

K městu Litovel je přidruženo 11 místních částí, přičemž samotná Litovel měla ke dni 1.1.2011 7 306 obyvatel (Město Litovel, 2016).

Ve městě se nachází řada kulturních památek. Bývá často nazýváno Hanáckými Benátkami, jelikož se rozkládá na šesti ramenech řeky Moravy. Pro volnočasové aktivity nabízí toto město mnoho příležitostí. Je obklopeno CHKO Litovelské Pomoraví, které nabízí mnoho příležitostí k turistickým výletům a cyklistickým vyjížděním. Přímo ve městě pak najdeme krásné parky a dva rybníky, které lákají k menším procházkám zejména ty obyvatele, kteří nemohou s ohledem na zdravotní stav absolvovat delší turistické trasy.

Pro sportovní vyžití obyvatel se ve městě nabízí krytý bazén, venkovní koupaliště, sportovní hala a sokolovna, venkovní hřiště, sauna, bowling a vodácký areál s lezeckou stěnou.

Obyvatelé města také mohou v Litovli navštěvovat řadu kulturních akcí, které nabízí Městský klub a zdejší muzeum (Město Litovel, n.d.).

Hlavní organizátoři volnočasových akcí

Město Litovel nabízí svým obyvatelům a tedy i seniorům velmi širokou škálu zajímavých aktivit, a to zejména volnočasových. Do přehledu jsem vybrala nejvýznamnější pořadatele těchto akcí.

Muzeum Litovel a Muzejní společnost Litovelska

Toto místní muzeum uspořádalo v roce 2015 kromě stálé expozice muzea pět tematicky zaměřených výstav. V budově zdejšího muzea našlo zázemí společenské sdružení Muzejní společnost Litovelska (dále jen MSL). Za symbolický poplatek 100 Kč ročně se jeho členové mohou účastnit zdarma pořádaných besed a přednášek pořádaných spolkem a členové mají volný vstup na výstavy v rámci stálých expozic muzea. Mezi hlavní činnosti spolku patří pořádání přednášek, besed, vycházek, výletů a zájezdů, také pořádání společenských, kulturních a sportovních akcí (Muzeum Litovel, 2016).

Dle poslední zveřejněné výroční zprávy z roku 2014 má toto sdružení 83 řádných a 3 čestné členy. V průběhu celého roku toto sdružení pořádá řadu výstav, promítání, besed a zájezdů, hudební večery i sportovní akce. V roce 2015 sdružení uspořádalo dvě z pěti tematických výstav v prostorách muzea. Kromě těchto výstav sdružení zorganizovalo pět zájezdů, dvě tematické přednášky, jednu odbornou exkurzi, tři komentované vycházky, dvakrát vypomohli členové průvodcovskými službami při kulturních příležitostech v Litovli (Muzejní společnost Litovelska, 2015). Pořádané akce jsou jak svým zaměřením, tak i nízkou cenovou relací dostupné i pro seniory, kteří nejsou členy tohoto spolu. Vstupné na pořádané akce pro seniory-nečleny je 20 Kč, což je přijatelné i pro osamělé a hůře finančně zabezpečené seniory.

Městský klub Litovel

Toto zařízení nabízí občanům mnoho možností kulturního vyžití. V uplynulém roce uspořádalo řadu výstav, na jejichž expozice byl vstup volný, proto byly dostupné široké veřejnosti, tedy i seniorům. (Městský klub Litovel, 2016).

Toto zařízení nabízí také možnost seberealizace v rámci Zájmové umělecké činnosti (dále jen ZUČ). Pokud se blíže podíváme na nabízené aktivity, najdeme zde velmi širokou nabídku činností - od amatérského divadla pro dospělé, dramatické a literární tvorby, sborový zpěv, amatérský klub fotografie a další aktivity (Městský klub Litovel, ZUČ, 2016). Toto kulturní zařízení dále organizuje řadu divadelních představení, koncertů, besed, přednášek, také cestopisných setkání a další společenské akce a workshopy. Tyto akce

nejsou přímo inzerovány a pořádány jako akce pro seniory, mohou však být pro tuto skupinu obyvatel města zajímavé a cenově dostupné (MK Litovel, 2015).

Městská knihovna Litovel

Toto zařízení pořádá mimo standardních knihovnických služeb také kulturní akce. Většina je zaměřena tematicky spíše na děti a získávání nových mladých čtenářů, další akce jsou však již zajímavé pro široký okruh občanů. Jedná se zejména o cestopisné přednášky, autorská čtení a křesty knih. V roce 2015 však byly pro dospělé čtenáře uspořádány pouze 3 besedy (Městská knihovna Litovel, n.d).

Seniorklub Litovel

Tento klub je ve své činnosti velmi aktivní a pořádá mnoho akcí cílených konkrétně na své členy, tedy seniory. Množství a velká rozmanitost pořádaných akcí je zásluhou samosprávy klubu a jejího předsedy PhDr. Josefa Hubáčka. Samospráva tohoto Seniorklubu plánuje s dostatečným předstihem akce vždy na následující pololetí kalendářního roku. V současnosti má tento Seniorklub 292 registrovaných členů.

Pokud se podíváme do souhrnné zprávy za uplynulý rok 2015, zjistíme, že klub zrealizoval 48 zajímavých akcí, kterých se zúčastnilo přibližně 1500 seniorů. Pravidelný počet účastníků na pořádaných akcích je mezi 40-50 seniory. Účast na tanečních odpoledních a divadelních představeních bývá vyšší, účastní se jich okolo 100 seniorů.

Besedy

Klub uspořádal za tento rok 2015 celkem devět besed – ať již cestopisných, kulturních nebo vzdělávacích. Dále se konaly cestopisné besedy o Srí Lance, Jižní Koreji, Mexiku, Íránu, USA, Belize a Guatemale. Také proběhla beseda s paní Jarmilou Cholinskou – básnířkou narozenou v Litovli. Dále proběhla beseda o historii radniční věže, beseda s Klubem českých turistů a beseda o novinkách v dopravě.

Exkurze

Seniorklub zorganizoval v loňském roce pět exkurzí do blízkých firem a muzeí.

Jeho členové navštívili litovelský pivovar, vápenku pana Vitoula, zavítali do firmy SEV Litovel vyrábějící gramofony na špičkové úrovni. Také se podívali do Muzea harmonik a do depozitáře místního muzea.

Zájezdy

Členové navštívili zajímavá místa na Moravě. Podívali se Pevnosti poznání v Olomouci, olomouckých fortů, navštívili lázně Teplice nad Bečvou a Hranice na Moravě. Další výlet se konal do Velkých Losin, Ivančic a Náměště nad Oslavou.

Pohybové aktivity

Členové tohoto klubu se také zúčastnili čtyř cyklo výletů a jednoho pěšího výletu. Senioři mají také možnost navštěvovat dvakrát týdně v ranních hodinách krytý bazén při základní škole Vítězná v Litovli.

Kulturní akce

Členové Seniorského klubu se zúčastnili také několika návštěv divadelních představení jak v Litovli, tak v Olomouci.

Společenská setkání

Vedení města Litovel seniorům zajistilo společenský prostor pro pravidelné schůzky v bývalé jídelně Domova pro seniory. V těchto nově vybavených prostorách probíhají nejen schůze samosprávy Seniorského klubu Litovel, ale také pravidelná setkání jednotlivých řadových členů. Prostor je velmi pěkně vybaven a zařízen, má k dispozici i kuchyňku pro přípravu občerstvení na pravidelných schůzkách jeho členů. Kapacita poskytnutého prostoru je cca 50 seniorů. Toto zázemí vzniklo na základě spolupráce města se Seniorským klubem, kdy město kladně reagovalo na avizované potřeby seniorů. Díky této oboustranné a aktivní spolupráci bývají organizovány i další společenská setkání a kulturní vystoupení pro seniory. Jak jsem se mohla sama přesvědčit, na těchto akcích je velmi vřelá a přátelská atmosféra.

Vzdělávání

Kromě výše uvedených aktivit tento klub také organizoval v uplynulých letech kurz PC gramotnosti.

O většinu těchto pořádaných akcí je mezi seniory velký zájem. Občas však bohužel dojde k situaci, že se nemohou některých kulturních akcí zúčastnit všichni, které nabídka akcí oslovila. Je to dáno jednak početním omezením například u autobusových zájezdů či návštěvy divadel a jednak tím, že akce jsou opravdu dobře vybírány, takže oslovují velký počet zájemců. Všichni členové samosprávy místního Seniorského klubu pracují na připravovaných akcích s velkým nasazením a zaujetím. Podněty pro další plánování jim poskytují také řadoví členové Seniorského klubu (Litovel Seniorský klub, 2016).

Jednotlivé připravované akce jsou dostatečně a různorodě avizovány. „Informace o těchto plánovaných akcích najdou zájemci jak na stránkách města pod záložkou Seniorklubu, tak v místních Litovelských novinách, na vývěskách ve vitríně v Husově ulici a v hlášeních místního rozhlasu. Dále klub prezentuje své aktivity v časopise Moravský senior a v Krajské radě seniorů,“ jak uvedl doktor Hubáček (osobní sdělení 17. prosince 2015). Tento klub je řízen a jeho akce propagovány na velmi vysoké úrovni, mohl by sloužit jako vzor a inspirace pro mnoho dalších klubů pro seniory.

Dům dětí a mládeže Litovel

I když je toto zařízení určeno především dětem a mládeži, pořádá mimo jiné i kurzy pro dospělé. Například bych ráda uvedla kurzy PC gramotnosti s názvem *Počítače od A do Z -Kurz práce na PC i pro seniory* (Litovel DDM, 2016). Z další nabídky je možno vyjmenovat například kurzy Cvičení pro ženy, Cvičení pro dobrou pohodu, Keramiku pro dospělé, Tančíme retro a jazykové kurzy Angličtiny, Ruštiny, Němčiny a Francouzštiny pro dospělé (Litovel DDM, 2015).

TJ Sokol Litovel

Tato organizace nabízí mnoho možností sportovního vyžití nejen na závodní úrovni, které se věnují jednotlivé sportovní kluby. V nabídce je například cvičení pro ženy, zdravotní cvičení pro ženy a pilates. Dále zdejší organizace nabízí oddíl jógy. Pokud se někteří členové chtějí kromě pohybu věnovat také kulturnímu rozvoji, mají možnost stát se členy Divadelního odboru této místní organizace (Litovel TJ Sokol, 2016).

Přímo pro muže – seniory, je určen Oddíl věrné gardy. „Jde o kondiční cvičení mužů v seniorském věku. Cvičení zaměřená na zachování kondice, pohybové a míčové hry probíhají v zimních měsících v tělocvičně, v létě jezdí muži na cyklovýlety na kole“ (Litovel TJ Sokol, 2016).

Další organizace

Kromě výše uvedených organizací působí ve městě Litovel široké spektrum svazů a dalších organizací, v nichž se mohou realizovat nejen senioři, ale i další občané. Jedná se například o Český rybářský svaz, Český svaz včelařů, Český svaz chovatelů, Českomoravský svaz chovatelů poštovních holubů, Šachový svaz, Klub modelářů Litovel, Klub českých turistů, Klub litovelského pétanque a další podobné organizace.

Například zdejší fotoklub pořádá v průběhu roku několik tematicky zaměřených výstav.

Jen v loňském roce jich fotoklub uspořádal celkem patnáct v Litovli a okolí

Nabídka je tedy velmi široká a rozmanitá, každý zde může nalézt způsob, jak trávit aktivně volný čas.

Celková analýza nabízených akcí ve městě Litovel za uplynulý rok 2015

Analýzu nabídky pořádaných akcí ve městě Litovel, jsem sestavila na základě zveřejněných informací zejména v Litovelských listech za rok 2015, které jsou elektronicky k dispozici na internetových stránkách města Litovel (Litovelské noviny, 2015).

Pro analýzu dalších akcí jsem čerpala z internetových stránek jednotlivých organizací, zveřejněných výročních zpráv a elektronicky zveřejněných pozvánek na jednotlivé akce, z poskytnutých informací Seniorského klubu a jeho internetových stránek.

Výčet uspořádaných akcí ve městě Litovel	Seniorský klub	Městská knihovna	Muzeum Muzejní spolek	Dům dětí a mládeže	Městský klub	TJ Sokol	Celkový počet akcí
Kulturní akce (koncerty, divadlo, výstavy, besedy)	15	3	1		76		95
Výtvarné a zájmové kroužky, workshopy				1	2		3
Přednášky vzdělávací, osvětové, exkurze	8		3		2		13
Nabídka pohybových aktivit	1 *			2 *		5*	8*
Výlety, cyklovýlety, zájezdy a org. vycházky	5		6		1	12	24
Trénink paměti							0
PC kurzy				1 *			1 *
Jazykové kurzy				4 *			4
Jiné	15						15
	* uvedená aktivita probíhá průběžně během roku						

Tabulka č. 3 - Přehled uspořádaných akcí za rok 2015 ve městě Litovel

Do analýzy nabízených akcí jsem zahrнула pouze nejvýznamnější organizátory těchto edukačních akcí ve městě Litovel.

Senioři, kteří jsou členy různých zájmových sdružení, klubů, svazů a spolků mají daleko širší možnosti trávení volného času. Tyto akce jsem však do přehledu nezahrnovala. Jedná se o úzce zájmově profilované aktivity a tyto akce nebývají vždy veřejně inzerovány. Tyto akce také nejsou určeny pro širokou veřejnost, jsou určeny pro členy těchto spolků a není vždy možné dostat se k ucelenému přehledu těchto pořádaných akcí za konkrétní období.

Pokud shrnu nabídku různých volnočasových akcí pořádaných ve městě Litovel, je tato nabídka celkově velmi rozmanitá a ceny vstupného ve většině případů i pro seniory přijatelné.

Slabší místo v rámci celého přehledu se nachází u druhu akcí, které by měly čistě edukační charakter v užším slova smyslu, tedy těch, které by měly přímo vzdělávací náplň. Těchto aktivit jsem zde nenalezla mnoho. Jednalo se o pouze kurzy práce s PC a jazykovou výuku pro seniory.

Nejvíce nabízených aktivit je v oblasti kulturního vyžití. Jedná se o bohatou nabídku besed, přednášek, divadelních představení a koncertů. Řadu besed a přednášek uspořádali sami senioři v rámci Seniorklubu Litovel.

Senioři, kteří mají zájem o výlety, organizované vycházky a cyklo výlety, mají také možnost vybrat si dle svých fyzických možností. Tyto organizované akce probíhají většinou od jarních do podzimních měsíců, nejčastěji však v průběhu letních prázdnin.

Z pohybových aktivit byly do analýzy nabízených akcí zahrnuty pouze ty aktivity, které nebyly na závodní a vrcholové úrovni a svým zaměřením byly vhodné i pro méně fyzicky zdatné osoby seniorského věku.

Jednalo se zejména o plavání, jógu a další kondiční cvičení lehčího charakteru. Tyto aktivity probíhají pravidelně každý týden. Pokud je senior v dobré kondici a nemá žádné zdravotní omezení, má na výběr z daleko širší nabídky aktivit, tyto jsem však do přehledu nezahrnovala.

Také nabídka odborných přednášek a exkurzí je široká. Většinu z nich zorganizovali opět sami členové Seniorklubu Litovel, s ohledem na témata, která jeho členy oslovují a zajímají.

Do kolonky jiné byly zahrnuty zejména neformální setkání seniorů v rámci klubu seniorů Litovel a další akce nezařaditelné do konkrétních kategorií. Jednalo se zejména o akce, na nichž dochází k sociálním kontaktům s okolím a plní socializační funkci.

Vzhledem k velikosti města Litovel a počtu seniorů v tomto městě je tato nabídka bohatá a rozmanitá.

Nejvýznamnějším organizátorem akcí ve městě zaměřených konkrétně na seniory je velmi aktivní a dobře fungující Seniorklub Litovel. Jeho široká nabídka akcí je výsledkem vysokého pracovního nasazení samosprávy tohoto klubu v čele s jeho předsedou.

3.2. ŠTERNBERK

Město Šternberk je v rámci okresu Olomouc druhým početně největším městem. K datu 31.12.2014 zde žilo 13 545 obyvatel, z tohoto počtu bylo 2 616 seniorů nad 65 let věku.

Šternberk (okres Olomouc)

Vybrané údaje za obec

Výběr profilu a území

Stav obyvatel			
Období: 31. 12. 2014			
	Celkem	Muži	Ženy
Počet obyvatel	13 545	6 564	6 981
v tom ve věku (let)			
0-14	2 004	1 037	967
15-64	8 925	4 459	4 466
65 a více	2 616	1 068	1 548
Průměrný věk (let)	42,5	.	.

Kód: PU-MOSZV-DEMSTAV/1

Tabulka č. 4- Šternberk – věkové složení obyvatel

Správní území města Šternberk je tvořeno městem Šternberk a místními částmi Dalov, Chabičov, Krakořice a Těšíkov. Město leží na úpatí Nízkého Jeseníku, nabízí ideální podmínky pro pěší turistiku a najdeme zde pár zajímavých cyklostezek pro výlety po blízkém okolí.

Město se nejvíce proslavilo pořádáním automobilových závodů do vrchu Ecce Homo, které zde mají více než stoletou tradici.

V minulosti také proslulo výrobou hodin a dodnes nalezneme ve městě Expozici času věnovanou této tematice.

Ve městě najdeme řadu historickým památek. Významnou dominantou města je Státní hrad Šternberk, pocházející ze 13. století. V jeho prostorách se nachází stálé expozice výstav. Poblíž hradu stojí augustiniánský klášter, v jehož prostorách se nachází stálá expozice obrazů, věžních hodin, textilních strojů a je nabízena prohlídka vinných sklepů. Kulturní zážitky nabízí Městská kulturní zařízení, Handkeho občanské sdružení a Státní hrad Šternberk.

Ve městě nalezneme řadu příležitostí pro sportovní vyžití, můžeme si vybrat od minigolfu po bowling. O další nabídku se stará zdejší TJ Sokol, Tenisový klub a další sportovní kluby. V letních měsících provozuje město venkovní koupaliště (Město Šternberk, n. d.).

Hlavní organizátoři akcí

Ve městě Šternberk působí řada organizátorů volnočasových akcí. Někteří z nich nabízejí akce vhodné pro širokou veřejnost, přičemž senioři tvoří velkou část návštěvníků. Další organizátoři se specializují přímo na edukaci seniorů v užším slova smyslu.

Městská kulturní zařízení Šternberk

Tato příspěvková organizace (dále jen zkratka MKZ) je jedním z hlavních pořadatelů kulturních, volnočasových a vzdělávacích aktivit ve městě Šternberk. Mezi hlavní střediska této organizace patří Městský klub, Městská knihovna a muzeum Expozice času.

Kulturní dům a Městský klub

Tato zařízení jsou součástí MKZ Šternberk. Pořádají zejména kulturní akce v rámci města, a to besedy, koncerty, divadelní vystoupení a další společenská setkání a vystoupení.

Toto zařízení umožňuje místním seniorům účastnit se studia Virtuální univerzity třetího věku (dále jen VU3V). Garantem studia je Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze. V rámci VU3V již proběhlo v minulosti několik běhů s tematickým zaměřením: Potraviny a spotřebitel, Barokní architektura v Čechách, Etika jako východisko z krize společnosti, Život a dílo Michelangela Buonarrotiho, Lidské zdraví, Kouzelná geometrie a Astronomie.

Městský klub

Nabízí další možnosti volnočasového vyžití.

Zajímavá jsou představení zprostředkovaná v rámci Divadelního klubu. Tento klub zajišťuje předplatné a dopravu zájemců na představení do Moravského divadla v Olomouci. Tyto zájezdy na divadelní představení probíhají jedenkrát měsíčně.

Klub přátel hudby v rámci tohoto zařízení funguje podobným způsobem. Zájezdy, které pořádá do Reduty v Olomouci, probíhají jedenkrát za dva týdny.

Městský klub také pořádá pravidelné kurzy jógy, kdy cvičení nabízí třikrát týdně.

Městská knihovna

Toto zařízení pořádá kulturní akce s menší intenzitou oproti dalším složkám MKZ. Pro dospělé pořádá zejména besedy a křest knih. Větší měrou se však věnuje akcím

zaměřeným na děti a mládež. Pro tuto věkovou skupinu pořádá mnoho workshopů, animovaných programů, přednášek i besed.

Expozice času

Toto muzeum je kromě nabídky stálé expozice velmi významným organizátorem tematicky zaměřených výstav, ale i besed a dalších kulturních vystoupení.

Dle poskytnutých informací zaměstnankyně Expozice času paní Lucie Bujasové je však cíleně přímo pro seniory pořádáno pouze několik akcí ročně. Každý měsíc je pořádáno posezení s dechovkou Šternberanka a bylo uspořádáno několik výstav tematicky zajímavých zejména pro seniory (Městská kulturní zařízení Šternberk, n. d.).

Klub českých turistů Šternberk

Tato organizace nabízí svým členům organizované výšlapy nejen po blízkém okolí. Z fotogalerie proběhlých akcí je zřejmé, že o tyto akce jeví zájem velké množství seniorů. Klub však nabízí kromě turistických výšlapů také zajímavé besedy. Partnerem tohoto klubu je MKZ Šternberk (Klub českých turistů Šternberk, n. d.).

TJ Sokol Šternberk

Tato organizace nabízí kromě členství v tradičních sportovních klubech také cvičení pro všechny věkové kategorie pod hlavičkou sokolské všestrannosti. Pokud mají cvičenci zájem, mohou si také například pronajmout za přijatelnou cenu na jednu hodinu stůl pro stolní tenis.

Pro seniorky nabízí blok s názvem Cvičení pro starší ženy. Toto cvičení pro zvýšení pohyblivosti celého těla je přizpůsobeno s ohledem na zdravotní obtíže seniorek. Jedná se o cvičení s overbaly, cvičení na velkých míčích a powerbalech. Dále ženy cvičí s posilovacími gumami a dalším nářadím na podložkách (TJ Sokol Šternberk, n. d.).

Sociální služby města Šternberk a klub pro seniory

Tato příspěvková organizace má velmi široké pole působení. Zajišťuje mimo jiné chod azylového domu a domova pro seniory. Také dále zajišťuje domácí pečovatelskou službu díky středisku ošetřovatelské péče, půjčovnu kompenzačních pomůcek a aktivizační služby pro seniory.

Tato organizace je ve městě Šternberk hlavním organizátorem aktivit zaměřených konkrétně na seniory. Toto zařízení má vhodnou polohu ve městě, bezbariérový přístup, je velmi moderně vybavené a poskytuje zázemí místnímu klubu seniorů. Tento klub však nespadá přímo pod sociální služby města Šternberk, organizuje si svou činnost sám.

Pokud jeho členové potřebují pomoc s organizačním zajištěním zájezdů a podobně, jsou jim zaměstnanci sociálních služeb k dispozici. Budova sociálních služeb poskytuje klubu seniorů prostory pro pravidelné schůzky jeho členů. Klubovna je velmi pěkně zařízena, bohužel však nemá dostatečnou kapacitu. Nejen od senierek v tomto klubu jsem při dotazníkovém průzkumu slyšela postesknutí, že se senioři nemohou potkávat na těchto pravidelných schůzkách v takovém počtu, aby došlo k uspokojení zájmů všech, jelikož kapacita klubovny je malá a jiné větší prostory nemají senioři k dispozici.

Tato organizace poskytuje seniorům nad 60 let sociálně aktivizační služby. Zájemci o tyto aktivizační služby uzavřou se Sociálními službami města Šternberk smlouvu o poskytnutí těchto služeb, následně jsou zájemci zaregistrováni a mohou nabízené služby využívat. Poskytnutí těchto služeb aktivizačních služeb není zpoplatněno. Většina aktivit probíhá průběžně, doba konání kopíruje zhruba školní rok. Zájemci se přihlásí na konkrétní aktivitu, pokud se jedná o zájmové kluby, uhradí cenově přijatelnou platbu za konkrétní kurz. Následně se mohou účastnit zvolené aktivity po dobu celého kurzu. Aktivity probíhají s frekvencí 1 x týdně a cena jedné lekce se pohybuje v částkách dvacet až třicet korun za lekci.

V současnosti tato organizace eviduje přibližně 150 aktivních evidovaných členů, kteří se účastní organizovaných aktivit. O nabízené akce je mezi seniory velký zájem a na většinu z nich je sestaven pořadník. Pořádá Klub práce s PC a internetem, Klub kultury a Klub angličtiny, jak mi sdělila Mgr. Blanka Jurdičová (osobní sdělení ze dne 2.12.2015).

Dále organizace zprostředkovává dle potřeb seniorů pomoc a poradenskou činnost sociálního pracovníka.

V rámci aktivizačních služeb organizuje kurzy Aktivizační cvičení pro seniory a Jógu pro zdraví. Velký zájem mezi seniory je o cvičení na míčích. Z oblasti sociálně terapeutické činnosti nabízí Klub ručních dovedností a trénink paměti (Sociální služby Šternberk, n. d.).

Celková analýza nabízených akcí ve městě Šternberk za uplynulý rok 2015

Pro analýzu nabídky edukačních akcí ve městě Šternberk jsem čerpala dostupné informace z internetových stránek jednotlivých organizací, zveřejněných výročních zpráv a Šternberských listů vydávaných v roce 2015, které jsou elektronicky dostupné na stránkách města Šternberk (Šternberské listy, 2015). Mnoho akcí, které MKZ a další instituce pořádají, je cíleno konkrétně na děti, rodiče, děti a mládež, proto jsem je do celkového výčtu pořádaných akcí vhodných pro seniory nezahrnovala.

Výčet uspořádaných akcí ve městě Šternberk	Sociální služby a Seniorklub	Kulturní dům	Městská knihovna	Expozice času	TJ Sokol Šternberk	Celkem
Kulturní akce (koncerty, divadlo, výstavy, besedy)	2*	25	2	23		50
Výtvarné a zájmové kroužky, workshopy	2 *			1		1
Přednášky vzdělávací zdravotní, finanční gramotnost a jiné	2 *		1	7		8
Nabídka pohybových aktivit	2 *				1 *	3
Výlety, cyklovýlety, zájezdy a organizované vycházky						
Trénink paměti	1 *					
PC kurzy	1 *					
Jazykové kurzy	1 *					
Jiné - kulturní klub, aktivizační služby, VU3V	2 *			* VU3V		
*uvedená aktivita probíhá průběžně a pravidelně během roku						

Tabulka č. 5 - Přehled uspořádaných akcí za rok 2015 ve městě Šternberk

Nejbohatší je nabídka kulturních akcí, jejichž realizátorem je především organizace Městská kulturní zařízení města Šternberk. Překvapila mne však skutečnost, že nabídka těchto akcí je v porovnání s městem Litovel téměř o polovinu menší, ačkoliv má město Šternberk o třetinu více obyvatel než město Litovel.

Je však také možné, že všechny pořádané akce nejsou inzerovány a vyvěšovány na internetových stránkách a zveřejňovány ve zdrojích, z nichž jsem při analýze nabízených akcí čerpala.

Město Šternberk nechalo zpracovat *Strategický plán rozvoje kultury ve Šternberku na období 2013 – 2023*.

V tomto dokumentu dochází k závěrům, že v současnosti není kulturní nabídka ve městě dostatečně pestrá a je potřeba ji organizovat cíleně na konkrétní věkové a zájmové

skupiny. Autoři tohoto plánu došli k závěru, že je třeba lépe zajistit koordinaci jednotlivých aktivit, jelikož často dochází ke kolizím jednotlivých akcí. V případě těchto programových kolizí pak dochází k rozmělnění návštěvnosti (Šternberk Strategický plán rozvoje kultury, 2015).

Pokud se podíváme na nabídku MKZ Šternberk, tvoří velkou část nabídky jednak dlouhodobé expozice Muzea času, také však krátkodobější tematicky zaměřené výstavy. Co se týká divadelních představení, jedná se ve většině případů o zájezdy do Moravského divadla v Olomouci, divadelních představení konaných přímo ve městě není mnoho.

Oproti městu Litovel je naopak ve městě Šternberk větší nabídka edukačních aktivit pro seniory v užším slova smyslu, tedy konkrétně vzdělávacích a aktivizačních.

Velkým přínosem v této činnosti je zprostředkování VU3V, kterou MKZ zajišťuje již několik let.

Významným organizátorem a realizátorem akcí cílených na seniory jsou Sociální služby města Šternberk.

Nabídka jejich akcí je velmi široká, nabízené akce jsou rozmanitě inzerovány a tudíž je velká pravděpodobnost, že se dostanou ke všem seniorům, kteří o ně mají zájem.

Podle informací zaměstnanců těchto sociálních služeb je o realizované akce velký zájem a na většinu akcí existuje pořadník. Organizátoři pak dohlíží na to, aby se zájemci z pořadníku spravedlivě střídali v možnosti navštěvovat nabízené aktivity.

Výhodou těchto akcí je, že probíhají periodicky po určité období a nejedná se tudíž pouze o jednorázové akce. Senioři, kteří se na těchto akcích pravidelně setkávají, mají možnost navázat bližší sociální kontakty a přátelství a pokračovat v nich i po ukončení konkrétní aktivity. Vzhledem k existujícím pořadníkům se však nabízí otázka, zda je pořádaných akcí pro seniory ve městě Šternberk dostatek.

Při shrnutí získaných údajů bylo výsledkem zjištění, že ve svých aktivitách se město Šternberk soustřeďuje více na mladou generaci a senioři zůstávají poněkud v pozadí. Není to tak, že by pro seniory ve městě neexistovala nabídka vhodných akcí, ale není jich v porovnání například s městem Litovel mnoho a na řadu z nich senioři čekají v pořadníku.

Z demografické křivky je zřejmé, že množství seniorů bude do budoucna narůstat.

Je zde proto velký potenciál pro rozšíření nabídky akcí směřovaných k seniorům.

3.3. OLOMOUC

Statutární město Olomouc je také krajským městem a co do rozlohy a počtu obyvatel je z uvedených měst největší. Z dostupných údajů za rok 2014 vyplývá, že ve městě k tomuto datu žilo 18 560 seniorů.

Olomouc (okres Olomouc)

Vybrané údaje za obec

Výběr profilu a území

Stav obyvatel		Období: 31. 12. 2014		
		Celkem	Muži	Ženy
Počet obyvatel		99 809	47 219	52 590
v tom ve věku (let)	0-14	14 962	7 597	7 365
	15-64	66 287	32 395	33 892
	65 a více	18 560	7 227	11 333
Průměrný věk (let)		42,1	.	.

Kód: PU-MOSZV-DEMSTAV/1

Tabulka č. 6 - Olomouc – věkové složení obyvatel

Olomouc patří k nejvýznamnějším památkovým rezervacím ČR. Město nabízí svým občanům širokou škálu možností kulturního, sportovního a dalšího volnočasového využití. Najdeme zde divadla, koncertní sítě, muzea, kulturní památky a galerie. Nejen ve městě, ale i v blízkém okolí se nachází množství cyklostezek a je zde široká nabídka sportovních aktivit všeho druhu. Blízkost Svatého kopečku v dosahu MHD a okolních lesů láká k vycházkám do přírody. Jelikož je zde opravdu velmi široká nabídka akcí všeho zaměření, nebylo možné analyzovat tuto nabídku stejným způsobem, jako ve městech Litovel a Šternberk, tedy tabulkovým výčtem jednotlivých akcí. Toto by byl svým rozsahem úkol pro samostatný výzkum. Jelikož se jedná řádově o stovky pořádaných akcí, není proto reálné podrobněji je zpracovat v rámci této práce. Kládla jsem si otázku, zda tedy město Olomouc vůbec zahrnout do této práce, když svými parametry neodpovídá předchozím dvěma městům. Nechtěla jsem jej však vynechat zejména z toho důvodu, že mne osobně zajímala rozmanitost nabídky akcí ve městě. Také jsem chtěla porovnat, zda se od sebe liší nabídky v jednotlivých městech s ohledem na jejich velikost a počet obyvatel a také zda senioři ve zkoumaných městech preferují shodné aktivity a způsob trávení volného času. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla do přehledu organizátorů zahrnout podobné instituce pořádající edukační akce, jako v předešlých dvou městech a zahrnout i další zajímavé poskytovatele vzdělávacích aktivit ve městě Olomouc.

Organizátoři akcí ve městě Olomouc

Knihovna města Olomouce

Tato knihovna sídlící na Náměstí republiky je opravdovým komunitním centrem nabízejícím svým občanům nejen knihy, ale velmi širokou nabídku kulturních a vzdělávacích aktivit. Z pravidelných akcí je to například Gramopárty aneb Sdílená radost, kdy sami účastníci pořádají hudební posezení s poslechem různých hudebních žánrů. Další zajímavé setkání s cestovateli amatéry nabízí cyklus Cestopárty. V knihovně dále probíhají setkání pod názvem Literární kavárna, kde se mohou lidé potkat se spisovateli, odborníky a zajímavými osobnostmi.

Také zde knihovna zřídila ve svých prostorách internetové centrum, kde probíhají PC kurzy a kurzy zaměřené na začleňování minoritních skupin obyvatel do společnosti. V rámci knihovny je také nabízen volný přístup k internetu.

Tato knihovna velmi aktivně spolupracuje i s menšími pobočkami knihoven, kde také organizuje besedy, výstavy a přednášky. Knihovna úzce spolupracuje s místními kluby pro seniory a mateřským centrem Heřmáněk. Nabídka všech akcí je velmi bohatá, pořádané akce jsou zaměřené nejen na malé předškolní děti, ale jsou cíleny také na školní děti a mládež, zrakově postižené a seniory. I když akce pořádané pro veřejnost nejsou přímo adresované seniorům, tvoří senioři na těchto akcích naprostou většinu posluchačů, jak jsem se mohla sama osobně přesvědčit.

Zaměstnanci knihovny a zejména její vedení v čele s paní ředitelkou jsou velmi zapálení pro práci, kterou vykonávají. V bohaté nabídce akcí a neustálém rozvoji knihovny je toto nadšení zřejmé. Senioři, s nimiž jsem se v knihovně setkala, navštěvují pořádané besedy a setkání pravidelně a jsou s nabídkou knihovny velmi spokojeni. Tato knihovna získala ocenění Nejlepší městská knihovna roku 2015, kterou uděluje Svaz knihovníků a informačních pracovníků a do níž hlasy zasílají sami čtenáři (Knihovna města Olomouce, n. d.).

Moravské divadlo

Toto divadlo nabízí kromě standardní nabídky divadelních představení také jedenkrát měsíčně seniorské slevy 30 % z běžného vstupného (Moravské divadlo Olomouc, n. d.).

Muzeum umění

Muzeum má k dispozici kromě výstavních prostor také čtyři sály, v nichž pořádá besedy, promítání filmů a dokumentů a pořádá divadelní představení a hudební vystoupení. Pokud se podívám na toto muzeum v číslech, dozvíme se z výroční zprávy za rok 2014, že muzeum uspořádalo kromě výstavních expozic také 421 kulturních akcí, kterých se zúčastnilo celkem 29 163 diváků (Soukup, 2015).

Toto muzeum nabízí prostřednictvím edukačního oddělení kromě dalších akcí také animační program určený seniorům. Tento pravidelný workshop probíhá pravidelně každou druhou středu v měsíci. Tato akce je zdarma, senioři se však musí nahlásit kontaktní osobě s předstihem (Muzeum umění Olomouc, 2015).

Vlastivědné muzeum

Toto muzeum kromě nabídky stálých expozic uspořádalo v minulém roce 21 tematicky zaměřených výstav. Kromě toho podle výroční zprávy za rok 2014 muzeum v tomto roce také zrealizovalo deset jednorázových prezentačních akcí, kterých se zúčastnilo téměř 11 tisíc návštěvníků (Vlastivědné muzeum v Olomouci, 2015).

Vlastivědná společnost muzejní

Tato společnost nabízí občanům pravidelně pořádané zájezdy po hradech, zámcích a významných památkách s týdenní pravidelností. Také pořádá jedenkrát týdně zajímavé besedy. Archeologická sekce této společnosti pořádá pravidelné komentované vycházky po významných archeologických nalezištích celé Moravy. Fotografická sekce společnosti zase pořádá 2x měsíčně pravidelné schůzky zájemců o fotografování. Dále se zde setkávají pěstitelé kaktusů, numismatici a genealogové nabízejí jedenkrát měsíčně rady jak si sestavit rodokmen. Také zde najde veřejnost sekci astrologickou, esperanta, hudební a literárně historickou a další. Členství v této společnosti je 100 Kč za rok, umožňuje vstup na pořádané akce, zájezdy jsou hrazeny zvlášť a jejich ceny se pohybují od 150 do 350 Kč, což je i pro seniory přijatelná cena (Vlastivědná společnost muzejní, 2015).

Kino Metropol

Toto kino pořádá s frekvencí 1x až 2x týdně promítání filmů pro seniory v rámci Filmového klubu pro seniory, v čase od 14 hodin. S klubovou kartou je cena vstupu 60 Kč za představení, za každých sedm návštěv získává senior vstup zdarma. Také probíhají pravidelná slosování klubových karet o hodnotné ceny a senioři, kteří jsou její držitelé, mají možnost vyčerpat určitou slevu ve zdejší kinokavárně. Kromě těchto promítání pro

seniory pořádá toto zařízení zajímavé besedy, koncerty, divadelní představení, talk-show a také přímé přenosy představení světově známých divadelních scén a záznamy z prestižních výstav světových galerií, natočených jako komentované prohlídky těchto výstav (Kino Metropol Olomouc, n. d).

T.J. Sokol Olomouc

Tato organizace nabízí kromě dalších aktivit také pohybové aktivity zaměřené konkrétně na seniory. Jedná se o cvičení zdravotní skupiny ženy, muži, veteráni, volejbal a cvičení pro seniory věrná garda (T.J. Sokol Olomouc, n. d.).

Střední zdravotnická škola Emanuela Pöttinga

Tato škola pravidelně organizuje projekt *Škola zdraví pro seniory*. Zajímavé přednášky probíhají jedenkrát týdně a termíny konání kopírují školní rok. V minulém roce mohli senioři využít například tematicky zaměřenou *Školu zad*, získat informace o vhodných typech cvičení pro seniory a poslechnout si přednášky zaměřené na psychickou kondici. Další zajímavé nabídnuté téma bylo zaměřené na onemocnění Alzheimerem. Senioři také absolvovali trénink paměti, dozvěděli se o prevenci, konkrétně jak předcházet různým chorobám. Další témata byla věnována homeopatii a fytoterapii. Návštěvníci těchto lekcí si také vyzkoušeli minikurz první pomoci a dozvěděli se užitečné informace o výživě seniorů (Škola zdraví pro seniory, 2015).

Univerzita Palackého v Olomouci - Univerzita třetího věku

Nabídka této U3V je velice široká a rozmanitá. Nabízí seniorům, ale i dalším občanům nad 50 let věku, možnost dalšího osobního rozvoje. Maturita není pro toto studium podmínkou. Možnost vzdělávání se v této formě nabízí všechny fakulty univerzity. Zájemci tak mohou studovat společenské vědy, psychosociální studia, historii, kulturní přítomnost, křesťansky zaměřené obory a humanitní vědy pod záštitou Pedagogické fakulty. Také se mohou senioři vzdělávat v lékařské oblasti a absolvovat běh na Fakultě tělesné kultury s názvem *Pohyb-cesta za zdravím*. Kromě těchto oborově zaměřených běhů jsou seniorům nabízeny například *Kurz kosmonautiky*, projekt realizovaný ve spolupráci s policií a další. Zájem o toto studium je ze strany seniorů veliký (U3V při UP v Olomouci, n. d.). Například podle výroční zprávy za rok 2014 studovalo na Univerzitě třetího věku 2248 studentů (UPOL, 2015).

U3V je v regionu největším a nejvýznamnějším organizátorem edukačních aktivit pro seniory v užším slova smyslu, tedy aktivit přímo vzdělávacích. Nabídka vzdělávacích kurzů je opravdu široká a vybrat si může každý senior dle své oblasti zájmu.

Maltézská pomoc

Tato organizace realizuje projekt Moderní senior.

Pořádá počítačové kurzy pro seniory začátečníky, pro mírně pokročilé a digitální úpravu fotografií (Maltézská pomoc, n. d.). V minulém roce se těchto kurzů zúčastnilo 53 seniorů. Dle sdělení pana Mgr. Holubce, od roku 2010, kdy tato organizace s projektem začala, napočítali již 307 absolventů těchto kurzů (emailová zpráva ze dne 27. ledna 2016).

Kluby pro seniory

V současnosti město Olomouc zřídilo a provozuje dvacet klubů pro seniory. Jak město uvádí na svých stránkách informace z oblasti sociálních služeb „*Kluby pro seniory s pomocí provozovatele (Magistrát města Olomouce, odbor sociálních věcí, oddělení sociálních služeb, dále jen „MMOL“)* zajišťují společenskou, kulturní a zájmovou činnost, např. pořádání zájezdů, plesů, divadelních představení, besed, přednášek, vzdělávacích aktivit, vydávání čtvrtletníku „*Olomoucký senior*“, který si lze vyzvednout v klubech pro seniory, popř. v Informačním centru v podloubí radnice, Olomouc, apod. a samozřejmě další aktivity, které patří k pravidelným činnostem klubů (společenská setkání, karetní, aj. hry, atd.). Snahou MMOL je také vybavení vybraných klubů internetovým připojením a PC“ (Olomouc Sociální služby, n. d).

Časopis olomoucký senior je vydáván nákladem pět tisíc kusů, je distribuován také do čekáren lékařů a je k dispozici v elektronické podobě na stránkách města.

Jak jsem se dozvěděla při rozhovoru s vedoucím oddělení sociálních služeb panem Mgr. Dolečkem, nejen že magistrát zajišťuje a provozuje tyto kluby, ale také se snaží metodicky pracovat s předsedy jednotlivých klubů pro seniory. Město přispívá na aktivity jednotlivých klubů částkou 20 tis. Kč na rok, podmínkou je řádné vyúčtování a počet seniorů účastnících se těchto akcí musí být minimálně 3 osoby (osobní sdělení Mgr. Zdislav Doleček ze dne 21. ledna 2016).

V některých klubech se snaží sociální odbor zříditi prostory pro mezigenerační setkávání. Do budoucna by takto měl být využíván klub na Peškově ulici. V dalším klubu pro seniory slouží prostory v době mimo pravidelné schůzky jako spotřebitelská poradna.

Pokud se podíváme na akce pořádané za uplynulý rok zveřejněné v posledním čísle časopisu Olomoucký senior:

„20 tolik klubů zřizuje a provozuje statutární město Olomouc, 900 - tolik cca proběhlo klubových setkání ve všech klubech, 1250 - tolik členů se s určitou pravidelností zapojuje do aktivit pro kluby seniorů, 397 - tolik bylo účastníků některého z poznávacích zájezdů

Frýdek-Místek, Dolní Vítkovice, Brno, 842 - tolik bylo účastníků klubových poznávacích aj. zájezdů (Bařův kanál, Kroměříž, Nový Jičín...), 1370 - tolik bylo účastníků veselíc pro seniory v pavilonu A na výstavišti Flora, 402 - tolik se účastnilo představení Hraběnka Marica v Moravském divadle, 430 - tolik bylo účastníků některého speciálního filmového představení, 270 - tolik bylo účastníků estrádního představení Možná přijde i Kristián, 320 - tolik bylo účastníků besed mimo besedy plánované v rámci klubů pro seniory a další aktivity, 496 - tolik bylo obsazených míst v lekcích aquafitness“ (Olomoucký senior, 2015).

S kluby pro seniory aktivně spolupracuje jak přímo odbor sociálních věcí města Olomouce, tak i další organizace. Informace o pořádaných akcích dostávají kluby od knihovny, Maltéžské pomoci a i dalších organizátorů akcí vhodných pro seniory. Dále se město snaží zapojit aktivní seniory do dobrovolnických akcí. Byli osloveni senioři v jednotlivých klubech, aby se zapojili do zajištění bezpečnosti dětí při docházce do školy. Senioři budou speciálně proškoleni Městskou policií a na přechodech v blízkosti škol je potkáme na jaře roku 2016 (Olomoucký senior, 2015).

Kromě těchto výše uvedených akcí město pořádá další programy pro seniory. V roce 2015 trvaly naplánované aktivity pro seniory devět dní, nikoliv jen v průběhu Mezinárodního dne seniorů. Jednalo se o soubor koncertů, představení, besed, sportovních aktivit, filmových promítání, exkurzí, veselíc a dalších vzdělávacích programů (Olomouc aktuality, 2014).

Sociální služby pro seniory Olomouc

Tato příspěvková organizace provozuje centrum denních služeb, chráněné bydlení a pečovatelskou službu. Právě centrum denních služeb zajišťuje seniorům ambulantní služby prostřednictvím denního pobytu. Toto zařízení funguje na rozhraní situace, kdy je senior ještě schopen samostatně žít ve své domácnosti, zároveň však již uvítá částečnou pomoc zvenčí. Toto zařízení umožňuje těmto seniorům vymanit se ze své izolovanosti a zapojit se do kolektivu vrstevníků a různých edukačních aktivit. Seniorům je zajištěna mimo jiné i doprava do tohoto centra. Pokud se podíváme do výroční zprávy za rok 2014 na přehled nabízených činností, dočteme se o sociálních službách, že: „Nabízíme zde různé aktivity, které jsou vhodné i pro seniory, zdravotně postižené osoby, tak i uživatele s demencí (Alzheimerovou chorobou,...). Konkrétně se jedná například o: společné nebo individuální čtení, cvičení jemné a hrubé motoriky, reminiscenční terapie (čtení starých novin, sledování TV pořadů z archivu, muzikoterapie, ergoterapie - keramické práce, výtvarné práce, pečení, udržování vědomostních znalostí, tréninky paměti, logopedická

*cvičení, procházky do okolí, společné oslavy narozenin apod., dále canisterapie, logopedie, felinoterapie atd. Mimo běžný program, který je pro uživatele denně připravován, má uživatel možnost vybrat si a navštěvovat **zájmové kluby**. Cílem těchto klubů je pomoci uživatelům denního pobytu v rozvoji či upevnění jejich motorických, psychických, sociálních schopností a dovedností a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. V pondělí probíhá **Filmový klub pro pamětníky**, v úterý **Zpěvanky** (zpěv lidových písní), ve středu **Klub vzpomínání v kruhu**, ve čtvrtek **Klub společenských her** a v pátek **Klub cvičení pro zdraví**“ (Sociální služby pro seniory Olomouc, 2015).*

Výše uvedený výčet pořádaných akcí není zdaleka úplný. Realizátorů akcí vhodných svým zaměřením i pro seniory je ve městě podstatně více. Soustředila jsem se tedy jen na nejdůležitější z nich. Jak jsem již uvedla, udělat prostý výčet jako v předešlých dvou městech Šternberk a Litovel není ani možné, protože u řady realizátorů akcí se jedná ne o desítky, ale v případech velkých organizátorů i stovky akcí za kalendářní rok. Podrobnější analýza ve městě Olomouc by mohla být zajímavým tématem samostatného výzkumu. Pokud se podívám na tuto výše uvedenou nabídku, musím konstatovat, že v případě města Olomouc je opravdu velmi široká a město a další organizátoři akcí velmi aktivně spolupracují s jednotlivými kluby pro seniory, dostatečně a různorodě inzerují nabízené pořádané akce. Díky této skutečnosti se senioři ve velkém počtu těchto akcí zúčastňují, jak dokládají jednotlivé výroční zprávy a pro ilustraci i fotografie z proběhlých akcí na stránkách jednotlivých organizací.

4. ANALÝZA POPTÁVKY SENIORŮ

Již v úvodu jsem definovala hlavní cíl této práce: **Analyzovat nabídku edukačních akcí v okrese Olomouc a porovnat, zda tato nabídka edukačních aktivit odpovídá poptávce seniorů. V případě zjištěných nedostatků navrhnout rozšíření nabídky.**

V průběhu pilotního průzkumu jsem zjistila, že se objevuje mnoho faktorů, které mohou působit na seniory a ovlivnit jejich účast či neúčast na probíhajících akcích.

Jednou z možných příčin může být špatná informovanost seniorů o konaných akcích. Mladší generace je zvyklá používat moderní informační technologie a prostředky pro získávání potřebných informací. Existuje však část seniorů, která tyto technologie nemá k dispozici a používat je nedovede.

Nabízí se tedy otázka, zda jsou plánované akce inzerovány tak, aby se k seniorům dostala informace o jejich konání.

Další přirozenou příčinou účasti či neúčasti může být samotný věk seniora. Z pilotního průzkumu vyplynulo, že senioři v nižší věkové kategorii se účastní více pořádaných akcí, než senioři vyššího věku. Toto zjištění v rámci předvýzkumu také koresponduje s odbornou literaturou, zejména s rozdělením seniorského věku s ohledem na kvalitativní faktory života.

Jedním z důvodů neúčasti na pořádaných akcích může být také skutečnost, že neodpovídá množství a druh nabízených aktivit poptávce seniorů ve vztahu k jejich věku. Zájmy seniorů v nižší věkové kategorii se mohou značně lišit od seniorů ve věku nad 80 let. Tato otázka vhodné či nevhodné nabídky úzce souvisí se stereotypy ve vnímání seniorské populace.

Neméně důležitý je také důvod, proč senioři pořádané akce navštěvují. Může jít o potřebu sociálního kontaktu, touhu vzdělávat se a dozvědět se něco nového, rozvíjet své zájmy a koníčky.

V rámci pilotního výzkumu jsem objevila možný vztah mezi členstvím v klubech seniorů a častější účastí seniorů na pořádaných akcích. Pro jsem se snažila v této práci zjistit, zda existuje souvislost mezi členstvím v klubech seniorů a celkovou aktivitou seniora.

Vzhledem ke skutečnosti, že mne zajímala nabídka a poptávka edukačních akcí pořádaných pro širší seniorskou veřejnost, oslovovala jsem v průběhu výzkumu aktivnější seniory žijící mimo domovy pro seniory, tedy ve svých domovech, případně domech chráněného bydlení.

Naprostou většinu respondentů jsem oslovovala osobně, částečně pak s pomocí rodinných příslušníků. Seniory jsem oslovovala v rámci jejich schůzek v klubech pro seniory, na pořádaných kulturních akcích pro veřejnost i zcela náhodným výběrem na veřejnosti.

Pro vyhodnocení dotazníkového šetření jsem si stanovila jednotlivé věkové kategorie seniorů. Vycházela jsem z rozdělení kalendářního stáří dle Dvořáčkové a Kalvacha, kdy jsem dělila respondenty do kategorií 60-74 let, 75-89 let a více jak 90 let.

Jako techniku získání dat jsem použila polostrukturovaný dotazník. Jelikož jsem sběr dat prováděla osobně, byl součástí kontaktu se seniory i rozhovor s těmito respondenty. Díky těmto rozhovorům jsem získala další doplňující údaje, které rozšířily získané informace o další skutečnosti a zajímavosti.

Výsledky dotazníkového šetření jsem zpracovala formou tabulek.

Tyto výsledky jsem zpracovala odděleně pro jednotlivá města, aby bylo možné porovnat, zda se nabídky a poptávky po edukačních aktivitách v jednotlivých městech okresu Olomouc od sebe vzájemně liší, či nikoliv.

V příloze číslo 3 je uveden vzor dotazníku, který jsem předkládala seniorům.

V rámci výzkumu jsem hledala odpovědi na níže uvedené výzkumné otázky:

1. Jak často se účastní senioři pořádaných akcí?

Jaká je pro většinu seniorů ideální frekvence návštěv pořádaných akcí?

2. Jaká věková kategorie seniorů je neaktivnější v návštěvnosti pořádaných akcí?

Jak uvádí Mühlpachr, mladí senioři ve věkové kategorii do 74 let se dobře adaptují na penzionování a seberealizují se v rámci svého volného času (Mühlpachr, 2011) Také Šerák uvádí, že pro seniory v etapě nazvané *Třetí věk* je charakteristická nezávislost a aktivita (Šerák, 2009) Pokud se podíváme na rozdělení seniorů podle kvalitativních faktorů života, tak i Šauerová s Vadíkovou uvádějí podle Kubešové, že kategorie seniorů Elite a Fit jsou ve vynikající kondici, schopni sportovních aktivit a schopní pěstovat koníčky (Kubešová 2006, cit. dle Šauerová, Vadíková 2013).

3. Je rozdíl v návštěvnosti akcí u členů a nečlenů klubů pro seniory?

Tato možná souvislost mezi vyšší aktivitou členů klubů pro seniory vyplynula již při pilotním průzkumu v rámci dotazníkového šetření. Také jak uvádí Špatenková a Smékalová, kluby pro seniory umožňují setkávání seniorů podobného věku a zájmů. Dále tyto autorky uvádějí, že lze nalézt vztah mezi sociální aktivitou seniora, jeho životní pohodou a tato interakce slouží jako nástroj udržení vlastní identity seniora.(Špatenková, Smékalová 2015) Zajímá mne tedy, zda existuje souvislost mezi členstvím v klubu pro seniory a aktivitou seniorů v návštěvnosti pořádaných akcí.

4. Jaké druhy akcí senioři preferují ve výběru?

Za cíl své práce jsem si stanovila, **Analyzovat nabídku edukačních akcí v okrese Olomouc a porovnat, zda tato nabídka edukačních aktivit odpovídá poptávce seniorů. V případě zjištěných nedostatků navrhnout rozšíření nabídky.**

. Pro porovnání je nezbytné nejdříve analyzovat poptávku seniorů, tedy jejich preferované aktivity.

5. Vyhovuje seniorům množství nabízených akcí?

Národní akční plán si stanovil jako jeden z cílů navýšit množství akcí zaměřených na seniory. Je tedy těchto akcí v současnosti dostatek a vyhovuje seniorům v jednotlivých městech množství nabízených akcí?

6. Kde hledají senioři informace o pořádaných akcích?

Jednou z možných bariér je bariéra informační, jak uvádí Špatenková a Smékalová v souladu s Petřkovou (Špatenková, Smékalová 2015). Zajímá mne proto, zda způsob inzerování pořádaných akcí odpovídá zdrojům, z nichž senioři čerpají informace o konání akcí.

7. Jaké jsou důvody – tedy motivace seniorů, k návštěvě pořádaných akcí?

Špatenková a Smékalová nabízejí k zamyšlení pyramidu motivace učení seniorů dle Mužíka (Mužík 1998, cit. dle Špatenková, Smékalová 2015). V této pyramidě je uváděna jako základ edukační dimenze – tedy získávání informací, na vyšší úrovni je uváděn individuální prožitek, následně sociální dimenze tedy sounáležitost a vrchol pyramidy je tvořen sebeaktualizací. Platí však tato pyramida i ve volnočasovém vzdělávání seniorů, tedy v edukaci v širším slova smyslu? Co považují senioři za hlavní motivaci účasti na pořádaných akcích?

8. Jaké jsou konkrétní bariéry bránící seniorům v účasti na pořádaných akcích?

Jak uvádí Špatenková a Smékalová, edukaci seniorů může ovlivnit řada bariér, které nesouvisí pouze s involučními změnami ve stáří (Špatenková, Smékalová 2015). Zajímá mne proto, s jakými bariérami v edukaci se musí vyrovnávat senioři v jednotlivých městech.

V poslední řadě budu věnovat prostor doplňujícím informacím, které jsem zjistila v průběhu dotazníkového šetření.

Vzhledem ke skutečnosti, že s většinou respondentů jsem hovořila osobně, dozvěděla jsem se v rámci rozhovorů se seniory mnoho zajímavých doplňujících informací, o které bych chtěla výsledky výzkumu doplnit nad rámec původního dotazníku.

4.1. VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

V následujících tabulkách jsou podrobně zpracovány výsledky dotazníkového šetření podle jednotlivých měst.

Mezi oslovenými seniory se mi nepodařilo oslovit žádného respondenta ve věkové kategorii 90 let a více.

Tabulky 1-3 souhrnně vyhodnocují odpovědi na první tři otázky výzkumu.

- 1. Jak často se účastní senioři pořádaných akcí?**
- 2. Jaká věková kategorie seniorů je nejaktivnější v návštěvnosti pořádaných akcí?**
- 3. Je rozdíl v návštěvnosti akcí u členů a nečlenů klubů pro seniory?**

Seniorům byla v dotazníku položena otázka tohoto znění:

Účastníte se nějakých volnočasových akcí?

V dotazníku měli senioři tyto možné volby odpovědí:

- Ano – několikrát měsíčně
- Ano – maximálně 1x měsíčně
- Ano – občasně (méně než 4x ročně)
- Neúčastním

Litovel

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
několikrát měsíčně	2	6		2	10
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	5,0	40,0		16,7	
Celkem % v uvedené věkové kategorii	14,5		16,7		
% ze všech odpovídajících respondentů	11,6				
max. 1x měsíčně	7	5	3	3	18
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	17,5	33,3	15,8	25,0	
% v uvedené věkové kategorii	21,8		19,4		
% ze všech odpovídajících respondentů	20,9				
občasné - méně než 4x ročně	20	4	8	5	37
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	50,0	26,7	42,1	41,7	
Celkem % v uvedené věkové kategorii	43,6		41,9		
% ze všech odpovídajících respondentů	43,0				
neúčastní se vůbec	11		8	2	21
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	27,5		42,1	16,7	
Celkem % v uvedené věkové kategorii	20,0		32,3		
% ze všech odpovídajících respondentů	24,4				
Počet respondentů ve věkové kategorii člen/nečlen SK	40	15	19	12	86
Počet respondentů ve věkové kategorii	55		31		86

Tabulka č. 7 – Litovel - frekvence účasti na pořádaných akcích s ohledem na členství v klubech seniorů a věk seniorů

Jak často se účastní senioři pořádaných akcí?

43% seniorů odpovědělo, že se pořádaných akcí účastní občasné, méně než 4x ročně.

24,4 % oslovených seniorů odpovědělo, že se pořádaných akcí neúčastňují vůbec.

20,9% seniorů uvedlo, že se účastní pořádaných akcí maximálně 1x měsíčně.

11,6% seniorů uvedlo frekvenci účasti několikrát měsíčně.

Z výsledků šetření vyplývá, že většině seniorů vyhovuje menší frekvence návštěv pořádaných akcí, a to občasné, tedy jak uvedli - méně než čtyřikrát ročně.

Celá čtvrtina respondentů uvedla, že nemají potřebu účastnit se vůbec. V některých případech byl důvodem neúčasti zdravotní stav či další bariéry ve vzdělávání, většinou však tito senioři nepocítovali potřebu zúčastnit se.

Jaká věková kategorie seniorů je neaktivnější v návštěvnosti pořádaných akcí?

Celkově mírně aktivnější jsou senioři ve věkové kategorii 60-74 let. Ve městě Litovel však není výraznější rozdíl v návštěvnosti mezi mladší kategorií seniorů a starší kategorií, návštěvnost byla procentuálním zastoupením vyrovnána.

Je rozdíl v návštěvnosti akcí u členů a nečlenů klubů pro seniory?

V četnosti návštěv pořádaných akcí v kategoriích několikrát měsíčně a maximálně 1x měsíčně jsou v obou věkových kategoriích aktivnější členové klubů pro seniory.

Pokud se jedná o frekvenci návštěv méně než 4 krát ročně, tam již není výrazný rozdíl mezi členy a nečleny klubů pro seniory. V mladší věkové kategorii seniorů 60 – 74 let je toto uváděné zastoupení nečlenů klubů pro seniory vyšší.

Šternberk

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
několikrát měsíčně	4			3	7
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	30,0			27,3	
Celkem % v uvedené věkové kategorii	13,3		6,3		
% ze všech odpovídajících respondentů	9,0				
max. 1x měsíčně	6	3	2	8	19
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	23,1	75,0	5,4	72,7	
Celkem % v uvedené věkové kategorii	30,0		20,8		
% ze všech odpovídajících respondentů	24,4				
občasné - méně než 4x ročně	12	1	6		19
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	46,2	25,0	16,2		
Celkem % v uvedené věkové kategorii	43,3		12,5		
% ze všech odpovídajících respondentů	24,4				
neúčastní se vůbec	4		29		33
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	15,4		78,4		
Celkem % v uvedené věkové kategorii	13,3		60,4		
% ze všech odpovídajících respondentů	42,3				
Počet respondentů ve věkové kategorii člen/nečlen SK	26	4	37	11	78
Počet respondentů ve věkové kategorii	30		48		

Tabulka č. 8 - Šternberk - frekvence účasti na pořádaných akcích s ohledem na členství v klubech seniorů a věk seniorů

Jak často se účastní senioři pořádaných akcí?

24,4 % seniorů odpovědělo, že se pořádaných akcí účastní občasně, méně než 4x ročně.

42,3 % oslovených seniorů odpovědělo, že se pořádaných akcí nezúčastňují vůbec.

24,4 % seniorů uvedlo, že se účastní pořádaných akcí maximálně 1x měsíčně.

9,0 % seniorů uvedlo frekvenci účasti několikrát měsíčně.

V průzkumu ve městě Šternberk vyplynulo z odpovědí respondentů, že se téměř 43% neúčastní vůbec pořádaných akcí. Oproti Litovli je toto číslo téměř dvojnásobné. Na druhém a třetím místě se pak umístily odpovědi s preferovanou frekvencí maximálně 1x měsíčně a občasně – méně než 4x ročně.

Jaká věková kategorie seniorů je neaktivnější v návštěvnosti pořádaných akcí?

.

Větší zájem o účast uváděli senioři ve věkové kategorii 60 – 74 let.

Je rozdíl v návštěvnosti akcí u členů a nečlenů klubů pro seniory?

V četnosti návštěv pořádaných akcí jsou ve věkové kategorii 60-74 let výrazně aktivnější nečlenové klubů pro seniory. Naproti tomu ve věkové kategorii 75-89 let jsou v účasti aktivnější členové klubů pro seniory.

Olomouc

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
několikrát měsíčně	10	3		3	16
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	22,7	21,4		27,3	
Celkem % v uvedené věkové kategorii	22,4		13,6		
% ze všech odpovídajících respondentů	20,0				
max. 1x měsíčně	8	6	1	3	18
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	18,2	42,9	9,1	27,3	
% v uvedené věkové kategorii	24,1		18,2		
% ze všech odpovídajících respondentů	22,5				
občasné - méně než 4x ročně	15	5	1	4	25
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	34,1	35,7	9,1	36,4	
Celkem % v uvedené věkové kategorii	34,5		22,7		
% ze všech odpovídajících respondentů	31,3				
neúčastní se vůbec	11		9	1	21
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	25,0		81,8	9,1	
Celkem % v uvedené věkové kategorii	19,0		45,5		
% ze všech odpovídajících respondentů	26,3				
Počet respondentů ve věkové kategorii člen/nečlen SK	44	14	11	11	80
Počet respondentů ve věkové kategorii	58		22		

Tabulka č. 9 – Olomouc - frekvence účasti na pořádaných akcích s ohledem na členství v klubech seniorů a věk seniorů

Jak často se účastní senioři pořádaných akcí?

31,3 % seniorů odpovědělo, že se pořádaných akcí účastní občasné, méně než 4x ročně.

26,3 % oslovených seniorů odpovědělo, že se pořádaných akcí neúčastňují vůbec.

22,5 % seniorů uvedlo, že se účastní pořádaných akcí maximálně 1x měsíčně.

20 % seniorů uvedlo frekvenci účasti několikrát měsíčně.

Pokud tedy tyto výsledky shrnu, opět seniorům vyhovuje nejvíce občasná návštěva akcí s uváděnou frekvencí účasti max. 4x ročně.

Jaká věková kategorie seniorů je neaktivnější v návštěvnosti pořádaných akcí?

Celkově aktivnější jsou senioři ve věkové kategorii 60-74 let.

Je rozdíl v návštěvnosti akcí u členů a nečlenů klubů pro seniory?

V obou věkových kategoriích jsou výrazně aktivnější členové klubů pro seniory.

4. Jaké druhy akcí senioři preferují ve výběru?

Litovel

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
kulturní akce	21	14	11	1	47
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	56,8	23,3	84,6	12,5	
% celkem ve věkové kategorii	36,1		57,1		39,8
výtvarné kroužky	1	4			5
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	2,7	6,7			
% celkem ve věkové kategorii	5,2				1,8
přednášky	5	11	1	4	21
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	13,5	18,3	7,7	50,0	
% celkem ve věkové kategorii	16,5		23,8		17,8
pohybové aktivity	2	8		1	11
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	5,4	13,3		12,5	
% celkem ve věkové kategorii	10,3		4,8		9,3
výlety a zájezdy	6	13	1	1	21
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	16,2	21,7	7,7	12,5	
% celkem ve věkové kategorii	19,6		9,5		17,8
tréning paměti		3			3
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK		5,0			
% celkem ve věkové kategorii	3,1				2,5
pc kurzy		1			1
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK		1,7			
% celkem ve věkové kategorii	1,0				0,8
jazykové kurzy	1	1			2
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	2,7	1,7			
% celkem ve věkové kategorii	2,1				1,7
jiné aktivity	1	5		1	7
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	2,7	8,3		12,5	
% celkem ve věkové kategorii	6,2		4,8		5,9
počet celk. ve věkové kategorii člen/nečlen	37	60	13	8	
počet celkem ve věkové kategorii	97		21		118

Tabulka č. 10 Litovel - senioři preferované druhy akcí

Z tabulky je zřejmé, že největší zájem mají senioři o kulturní akce, následují přednášky, výlety se zájezdy a pohybové aktivity. O další druhy akcí je jen okrajový zájem.

Šternberk

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
kulturní akce	18	3	8	10	39
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	46,2	42,9	53,3	26,3	
% celkem ve věkové kategorii	45,7		34,0		
výtvarné kroužky	1			3	4
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	2,6			7,9	
% celkem ve věkové kategorii	2,2		5,7		
přednášky	6	3	4	8	21
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	15,4	42,9	26,7	21,1	
% celkem ve věkové kategorii	19,6		22,6		
pohybové aktivity	7	1	1	7	16
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	17,9	14,3	6,7	18,4	
% celkem ve věkové kategorii	17,4				
výlety a zájezdy	4		1	10	15
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	10,3		6,7	26,3	
% celkem ve věkové kategorii	8,7		20,8		
trénink paměti			1		1
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK			6,7		
% celkem ve věkové kategorii			1,9		
pc kurzy					
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK					
% celkem ve věkové kategorii					
jazykové kurzy	2				2
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	5,1				
% celkem ve věkové kategorii	4,3				
jiné aktivity	1				1
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	2,6				
% celkem ve věkové kategorii	2,2				
počet celk. ve věkové kategorii člen/nečlen	39	7	15	38	99
počet celkem ve věkové kategorii	46,0		53,0		

Tabulka č. 11 – Šternberk - Seniors preferované druhy akcí

Stejně jako v Litovli i ve Šternberku preferují senioři kulturní akce, následují přednášky, pohybové aktivity a výlety a zájezdy. Další aktivity již stojí na okraji zájmu seniorů.

Olomouc

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
kulturní akce	19	12		8	39
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	34,5	40,0		38,1	
% celkem ve věkové kategorii	36,5		34,8		36,1
výtvarné kroužky	4	1			5
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	7,3	3,3			
% celkem ve věkové kategorii	5,9				4,6
přednášky	5	8		6	19
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	9,1	26,7		28,6	
% celkem ve věkové kategorii	15,3		26,1		17,6
pohybové aktivity	6				6
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	10,9				
% celkem ve věkové kategorii	7,1				5,6
výlety a zájezdy	7	6		4	17
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	12,7	20,0		19,0	
% celkem ve věkové kategorii	15,3		17,4		15,7
trénink paměti					
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK					
% celkem ve věkové kategorii					
pc kurzy	1				1
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	1,8				
% celkem ve věkové kategorii	1,2				0,9
jazykové kurzy	1				1
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	1,8				
% celkem ve věkové kategorii	1,2				0,9
jiné aktivity	12	3	2	3	20
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	21,8	10,0	100,0	14,3	
% celkem ve věkové kategorii	17,6		21,7		18,5
počet celk. ve věkové kategorii člen/nečlen	55	30	2	21	108
počet celkem ve věkové kategorii	85,0		23,0		

Tabulka č. 12- Olomouc - seniory preferované druhy akcí

V Olomouci je situace podobná jako v předešlých dvou městech. Na prvním místě se umístily kulturní akce, na druhém místě se však umístily jiné nezařazené aktivity. Tato skutečnost je dána zřejmě širší nabídkou volnočasových akcí v rámci většího města. Na dalších místech se pak umístily shodně s předchozími městy přednášky a výlety.

Celkové shrnutí poptávky seniorů s ohledem na jednotlivé druhy akcí

Pokud porovnáme zájem seniorů o pořádané aktivity, zjistila jsem ve všech městech shodu v nejpreferovanějších aktivitách většiny respondentů.

Na prvních třech místech se umístily kulturní akce, výlety a zájezdy a odborné přednášky.

Na dalších místech se umístily sportovní aktivity. Mezi těmito aktivitami často senioři uváděli plavání, výlety na kole, jógu, různá rehabilitační cvičení a cvičení na míčích. Šíře těchto aktivit je však značná, senioři uváděli také lyžování, bowling, petanque ale i fotbal, tanec i břišní tance. Všeobecně více se těmito aktivitám věnovali senioři ve věkové kategorii do 74 let, výjimkou je město Šternberk, kde bylo stejné zastoupení respondentů i u vyšší věkové kategorie.

O PC kurzy nejevili ve větší míře senioři zájem. Tato skutečnost je jednak dána tím, že ve věkové kategorii do 74 let ovládá základy práce na PC poměrně velká část seniorů, případně jejich partner. Řada seniorů také uvedla, že tento kurz absolvovala již dříve. Zbývající senioři necítili potřebu vyhledávat informace pomocí moderních technologií.

Podobná situace je u výuky cizích jazyků. Pokud se někteří z nich výuce jazyků věnují, je to z důvodu cestování, případně z toho důvodu, že jejich vnoučata vyrůstají v cizině a rádi by se s nimi domluvili jejich řečí. Konkrétně jedna seniorka uvedla, že si z tohoto důvodu pořídila počítač, aby jeho prostřednictvím mohla komunikovat s rodinou v zahraničí.

Výtvarné kurzy a kroužky preferovaly zejména ženy většinou v mladší věkové kategorii. Výjimkou je opět město Šternberk, kde tyto aktivity navštěvovaly i seniorky ve vyšší věkové kategorii.

Mezi jinými aktivitami, kterým se senioři věnují, byl uveden například rybolov – zejména u mužů a také „chození na fotbal a hokej.“ Ženy často uváděly vycházky se svými psy, schůzky s kamarádkami, nordic walking, šití patchworku, luštění křížovek, pobyt na chatě, výuka hry na klavír a další aktivity.

Pokud porovnáme poptávku seniorů po pořádaných aktivitách a nabídku těchto akcí v jednotlivých městech, tak tato nabídka odpovídá poptávce seniorů.

5. Vyhovuje seniorům množství a kapacita nabízených akcí?

Litovel

Odpovědi na otázku:

Vyhovuje Vám množství nabízených akcí?

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
ano	29	15	12	9	65
ne					

Tabulka č. 13 - Litovel – dostatečnost množství pořádaných akcí

Odpovědi na otázku: Stalo se, že jste se nedostal na nějakou akci z kapacitních důvodů?

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
ano		5		4	9
ne	15	11	19	11	56

Tabulka č. 14 - Litovel – dostatečnost kapacity pořádaných akcí

V Litovli považují všichni respondenti množství pořádaných akcí za dostatečné.

U otázky na dostatečnou kapacitu odpovědělo 9 respondentů, že se jim již stalo, že se nemohli nějaké akce zúčastnit z důvodu naplněnosti kapacity. Tyto situace se týkaly vždy zájezdů, kdy jsou organizátoři limitováni kapacitou autobusu.

Šternberk

Odpovědi na otázku: Vyhovuje Vám množství nabízených akcí?

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
ano	18		7		25
ne	4	4	1	11	20

Tabulka č. 15 – Šternberk – dostatečnost množství pořádaných akcí

Odpovědi na otázku:

Stalo se, že jste se nedostal na nějakou akci z kapacitních důvodů?

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
ano	2	3	2	11	18
ne	20		7		27

Tabulka č. 16 - Šternberk – dostatečnost kapacity pořádaných akcí

Ve městě Šternberk odpovědělo 20 ze 45 respondentů, že nejsou spokojeni s množstvím organizovaných akcí.

Také v případě kapacity těchto akcí vyslovilo 18 z celkových 45 respondentů nespokojenost.

Olomouc

Odpovědi na otázku: Vyhovuje Vám množství nabízených akcí?

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
ano	33	13	2	11	59
ne					

Tabulka č. 17 - Olomouc – dostatečnost množství pořádaných akcí

Odpovědi na otázku:

Stalo se, že jste se nedostal na nějakou akci z kapacitních důvodů?

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
ano	1	2			3
ne	32	12	2	10	56

Tabulka č. 18 - Olomouc – dostatečnost kapacity pořádaných akcí

V Olomouci vyslovili všichni respondenti spokojenost s množstvím pořádaných akcí.

Co se týká dostatečné kapacity, pouze ve 3 případech z celkových 59 respondentů tazatelé uvedli, že se dostali do situace, kdy se nemohli zúčastnit plánované akce, z důvodu naplněnosti kapacity.

Pokud porovnáme jednotlivá města, jednoznačně ve městě Litovel a Olomouc jsou senioři spokojeni ve většině případů jak s množstvím, tak i s kapacitou pořádaných akcí.

Ve Šternberku vyslovili senioři nespokojenost jak s množstvím, tak i s kapacitou akcí, které jsou svým zaměřením vhodné i pro seniory.

6. Kde hledají senioři informace o pořádaných akcích?

Litovel

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
tisk	36	8	9	14	67
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	60,0	34,8	52,9	63,6	
% celkem ve věkové kategorii	53,0		59,0		54,9
vývěsky a letáčky	15	3	3	1	22
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	25,0	13,0	17,6	4,5	
% celkem ve věkové kategorii	21,7		10,3		18,0
na internetu	9	3	2	1	15
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	15,0	13,0	11,8	4,5	
% celkem ve věkové kategorii	14,5		8,3		12,3
jiný zdroj		9	3	6	18
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK		39,1	17,6	27,3	
% celkem ve věkové kategorii	10,8		23,1		14,8
Počet odpovědí ve věkové kategorii člen/nečlen SK	60	23	17	22	
Počet odpovědí ve věkové kategorii	83,0		39,0		122,0

Tabulka č. 19 - Litovel - zdroje informací o pořádaných akcích

Ve městě Litovel hledají senioři informace o pořádaných akcích převážně v tisku. U seniorské věkové skupiny 60-74 let převládá u členů klubu seniorů jiný zdroj informací. V těchto případech uváděli senioři převážně jako zdroj informací další členy klubu seniorů, případně blízké přátele.

Šternberk

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
tisk	20		8	7	35
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	58,8		88,9	33,3	
% celkem ve věkové kategorii	54,1		50,0		52,2
vývěsky a letáčky	3			8	11
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	8,8			38,1	
% celkem ve věkové kategorii	8,1		26,7		16,4
na internetu	11		1	1	13
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	32,4		11,1	4,8	
% celkem ve věkové kategorii	29,7		6,7		19,4
jiný zdroj		3		5	8
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK		100,0		23,8	
% celkem ve věkové kategorii	8,1		16,7		11,9
Počet odpovědí ve věkové kategorii člen/nečlen SK	34	3	9	21	67
Počet odpovědí ve věkové kategorii	37		30		

Tabulka č. 20 - Šternberk - zdroje informací o pořádaných akcích

Ve městě Šternberk hledají senioři ve většině případů informace o pořádaných akcích převážně v tisku.

U seniorské věkové skupiny 60-74 let však převládá u členů klubu seniorů jiný zdroj informací. V těchto případech uváděli senioři převážně jako zdroj informací další členy klubu seniorů, vývěsky a letáčky, následuje tisk.

U seniorské věkové skupiny 75-84 let převládají u členů klubu seniorů jako zdroj informací vývěsky a letáčky, těsně následuje tisk.

Olomouc

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
tisk	19	12	2	4	37
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	35,8	40,0	66,7	33,3	
% celkem ve věkové kategorii	37,3		40,0		37,8
vývěsky a letáčky	7	9	1	1	18
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	13,2	30,0	33,3	8,3	
% celkem ve věkové kategorii	19,3		13,3		18,4
na internetu	19	6			25
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	35,8	20,0			
% celkem ve věkové kategorii	30,1				25,5
jiný zdroj	8	3		7	18
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	15,1	10,0		58,3	
% celkem ve věkové kategorii	13,3		46,7		18,4
Počet odpovědí ve věkové kategorii člen/nečlen SK	53	30	3	12	
Počet odpovědí ve věkové kategorii	83		15		98

Tabulka č. 21 - Olomouc - zdroje informací o pořádaných akcích

V Olomouci ve většině případů hledají senioři informace o pořádaných akcích také v místním tisku.

U seniorské věkové skupiny 60-74 let u nečlenů klubu seniorů je ve stejném zastoupení jako místní tisk uveden jako zdroj informací internet.

U seniorské věkové skupiny 75-89 let u členů klubu seniorů převládá jiný zdroj informací – jednalo se opět o informace předávané dalšími členy klubů pro seniory a blízkými přáteli.

7. Jaké jsou důvody – tedy motivace seniorů, k návštěvě pořádaných akcí?

Litovel

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
setkání s vrstevníky	11	13	3	9	36
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	37,9	61,9	37,5	69,2	
% celkem ve věkové kategorii	48,0		57,1		50,7
Záliby a koníčky	2	4	2	1	9
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	6,9	19,0	25,0	7,7	
% celkem ve věkové kategorii	12,0		14,3		12,7
Chůť naučit se něco nového	1	2		2	5
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	3,4	9,5		15,4	
% celkem ve věkové kategorii	6,0		9,5		
Jiný důvod	15	2	3	1	21
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	51,7	9,5	37,5	7,7	
% celkem ve věkové kategorii	34,0		19,0		29,6
Počet odpovědí ve věkové kategorii člen/nečlen SK	29	21	8	13	71
Počet odpovědí ve věkové kategorii	50,0		21,0		

Tabulka č. 22 - Litovel – motivace seniorů k účasti na pořádaných akcích

Šternberk

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
setkání s vrstevníky	9	3	8	11	31
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	33,3	42,9	80,0	84,6	
% celkem ve věkové kategorii	35,3		82,6		54,4
záliby a koníčky	14	1	2		17
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	51,9	14,3	20,0		
% celkem ve věkové kategorii	44,1		8,7		29,8
chůť naučit se něco nového	3	1		2	6
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	11,1	14,3		15,4	
% celkem ve věkové kategorii	11,8		8,7		10,5
jiný důvod	1	2			3
% ve věkové kategorii člen/nečlen SK	3,7	28,6			
% celkem ve věkové kategorii	8,8				5,3
Počet odpovědí ve věkové kategorii člen/nečlen SK	27	7	10	13	
Počet odpovědí ve věkové kategorii	34		23		57

Tabulka č. 23 - Šternberk – motivace seniorů k účasti na pořádaných akcích

Olomouc

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
setkání s vrstevníky	6	12		7	25
Počet odpovědí	20,0	66,7		63,6	
% z celkového počtu odpovědí	37,5		53,8		
Záliby a koníčky	19	5	1	1	26
Počet odpovědí	63,3	27,8	50,0	9,1	
% z celkového počtu odpovědí	50,0		15,4		
Chuť naučit se něco nového	1	1			2
Počet odpovědí	3,3	5,6			
% z celkového počtu odpovědí	4,2				
Jiný důvod	4		1	3	8
Počet odpovědí	13,3		50,0	27,3	
% z celkového počtu odpovědí	8,3		30,8		
počet celk. ve věkové kategorii člen/nečlen	30	18	2	11	
počet celkem ve věkové kategorii	48,0		13,0		61
% odpovědí ve věkové kategorii	78,7		21,3		

Tabulka č. 24 - Olomouc – motivace seniorů k účasti na pořádaných akcích

Pokud shrnu uvedené odpovědi na dotaz, proč se senioři účastní pořádaných akcí, ve většině případů bylo uvedeno setkání s vrstevníky.

V Olomouci těsně zvítězily záliby a koníčky, které jsou často uváděny na druhém místě důvodu účasti.

Poměrně málo odpovědí uvádělo, že je důvodem účasti naučit se něco nového, což je v rozporu s předchozími odpověďmi, a to že se senioři rádi a často účastní odborných přednášek. Tuto nesrovnalost vidím zejména ve skutečnosti, že si senioři sami neuvědomují, že se díky těmto přednáškám vlastně vzdělávají.

Mezi jinými důvody senioři uváděli potřebu změny, snahu vyhovět partnerovi nebo kamarádce, pokus změnit zaběhnutý stereotyp a podobně. Jedna seniorka například odpověděla, že si svou účastí na cestopisných přednáškách vynahrazuje skutečnost, že nikdy nemohla cestovat, a protože ráda poznává nové země a kraje, těmito návštěvami cestopisných přednášek si toto kompenzuje.

8. Jaké jsou konkrétní bariéry, bránící seniorům v účasti na pořádaných akcích?

Litovel

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
nemá potřebu zúčastnit se	3	4	13	1	21
málo času	2	1	1		4
samotnému se mu nechce	3		2		5
chodí na schůzky s kamarády	5		3		8
hodně jiných koníčků	11				11
nedostatek času z důvodu přivýdělku	2				2
péče o nemocného člena rodiny	2		1	1	
zdravotní stav	2		7	6	15
práce na domě či zahradě	3				3
zapomene si to poznačit	1				1
starost o vnoučata	2				2
raději pustí televizi	2				2
pozní čas konání			1		1
vysoká cena vstupného				1	1
bojí se většího počtu lidí			1		1

Tabulka č. 25 - Litovel– bariéry v účasti na pořádaných akcích

Šternberk

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
nemá potřebu zúčastnit se	2		12		14
málo času	4	1			5
samotnému se mu nechce	2		1		3
chodí na schůzky s kamarády	3		1		4
hodně jiných koníčků	3				3
nedostatek času z důvodu přivýdělku	2				2
péče o nemocného člena rodiny	2	1	1	1	5
zdravotní stav	2		18	5	25
práce na domě či zahradě	2		1		3
starost o vnoučata	1				1
raději pustí televizi	1		2		3
pozní čas konání			2	2	4
vysoká cena vstupného	3		4	1	8
chybí bezbariérové přístupy	1	4	7	11	23

Tabulka č. 26 - Šternberk– bariéry v účasti na pořádaných akcích

Olomouc

	60-74		75-89		Σ
	Nečlen SK	člen SK	Nečlen SK	člen SK	
nemá potřebu zúčastnit se	1	1	1	1	4
málo času	6				6
samotnému se mu nechce	2		2		4
chodí na schůzky s kamarády	3		3		6
hodně jiných koníčků	10	2			12
nedostatek času z důvodu přivýdělku	11				11
péče o nemocného člena rodiny	4		1	1	6
zdravotní stav	2		3	4	9
práce na domě či zahradě	3	1	1		5
zapomene si to poznačit		1			1
starost o vnoučata	3				3
raději pustí televizi	1	1	1	1	4
vysoká cena vstupného	1	1			2
partner to nese nelibě	2				2

Tabulka č. 27 - Olomouc– bariéry v účasti na pořádaných akcích

Mezi bariérami se nejčastěji objevuje nedostatek času, zdravotní stav, množství dalších koníčků.

Senioři ve vyšší věkové kategorii uváděli ve městech Litovel a Šternberk, že nemají potřebu se účastnit.

V Olomouci je poměrně velká část seniorů ve věkové kategorii 60-74 let, kteří ještě pracují, ať již na plný, či částečný pracovní úvazek, případně brigádně. Ve větším městě jsou vyšší životní náklady – zejména vyšší nájmy, což bývalo uváděno jako příčina práce v důchodovém věku, převážně u osamělých senierek.

Ve Šternberku poměrně značná část odpovědí uváděla, že seniorům chybí bezbariérové přístupy a celkově špatná dostupnost pořádaných akcí. Ve volných odpovědích také senioři uváděli, že jim v tomto městě chybí senior taxi, špatná doprava pokud se potřebují dostat k lékaři. Ve volných odpovědích v tomto městě senioři uváděli, že jim chybí kapacitně větší prostory pro společné schůzky klubu seniorů. Prostory, které má klub momentálně k dispozici jsou pěkně a moderně vybavené, kapacitně však nevyhovující. Stávající členové musí další zájemce o členství odmítat, jelikož současný prostor v objektu sociálních služeb má malou kapacitu.

5. DISKUZE

Problémy se kterými jsem se při výzkumu setkala:

Již v úvodu jsem zjistila, že původně zamýšlený rozsah práce není realizovatelný v rámci této diplomové práce s ohledem na obsáhlost průzkumu.

Původně zamýšlené téma analyzovat nabídku edukačních aktivit jak v pobytových zařízeních tak i mimo ně, je pro jednu práci příliš rozsáhlé. Při předběžném analyzování nabídky edukačních akcí v domovech pro seniory v rámci okresu jsem zjistila, že jen tento průzkum je úkolem pro samostatnou práci. Ve všech domovech pro seniory mají v současnosti propracovaný soubor edukačních aktivit zaměřených na své obyvatele. Z tohoto důvodu jsem se zaměřila spíše na seniory žijící mimo tyto zařízení, kteří mají přístup k těmto aktivitám ztížený, jelikož si musí tyto akce sami vyhledat a sami se na ně také dopravit. S těmito seniory nikdo systematicky nepracuje a nevěnuje se jim. Soustředila jsem se tedy na analýzu nabídky edukačních aktivit v rámci jednotlivých měst Litovel, Šternberk a Olomouc.

V případě měst Litovel a Šternberk bylo možné vzhledem k počtu pořádaných akcí sestavit výčet jejich konání, přestože toto množství může být ve skutečnosti vyšší. Jako zdroje informací jsem vybrala výroční zprávy měst a organizací, místní vydávané informační časopisy, zprávy o konání zveřejněné elektronicky. Je tedy možné, že akce inzerované jiným způsobem nejsou zahrnuty do tohoto výčtu pořádaných aktivit. Ve městě Olomouc však nebylo možné s ohledem na velké množství pořádaných akcí sestavit podobný výčet, jako v předešlých dvou městech. Soustředila jsem se tedy na zjištění: které instituce pořádají aktivity vhodné svým zaměřením i na seniory, jaké druhy akcí probíhají, s jakou pravidelností a zda jsou vhodně inzerovány směrem k seniorům. U některých organizátorů se jednalo o stovky akcí ročně. Do výčtu těchto pořadatelů jsem se nažila vybírat podobné instituce, jako v případě předchozích měst Litovel a Šternberk.

Samotný výzkum byl velice časově náročný. I když jsem se dostavila na společná setkání s více seniory, mnoho seniorů má problémy se zrakem a většina z nich neměla k dispozici své brýle na čtení. Bylo nutné v naprosté většině případů vyplnit dotazník s každým konkrétním seniorem individuálně. Není však možné a ani slušné pouze vyplnit dotazník a odejít. Seniori si rádi povídají a množství informací, které se od nich tazatel dozví je spíše pro kvalitativní než kvantitativní výzkum. Je velká škoda, že do kvantitativního výzkumu nelze tyto informace zahrnout, jelikož byly velice zajímavé a rozmanité. Tyto doplňující informace dokreslovaly celkový obraz o trávení volného času seniorů, jejich obavách a problémech

Tyto volné odpovědi jsem uvedla v doplňujících informacích v rámci shrnutí výsledků odpovědí na jednotlivé výzkumné otázky.

Přestože jsem provedla nejdříve pilotní průzkum, po tomto úvodním průzkumu poupravila jeho formu dotazníku a některé dotazy, přesto jsem neodhalila některé chybně formulované otázky.

Například u otázky: „*proč se účastníte těchto akcí,*“ Jsem předpokládala uvedení pořadí odpovědí 1-4, což se setkalo s velkým zmatením seniorů, proto jsem se nakonec v rámci výzkumu raději jen ptala na hlavní důvod účasti.

Také u následující otázky: *o jaké akce máte zájem,* jsem chtěla v dotazníku uvést pětistupňovou škálu – známkování jako ve škole 1-5, což také seniory velmi mátl. Z tohoto důvodu jsem nakonec volila jen možnost pouze označit preferované aktivity.

Pokud jsem dále pracovala se zjištěnými daty, v případě že senior uvedl, že se neúčastní žádných akcí, ptala jsem se dále jen na jeho věk a na existenci případných bariér, které by mu bránily v účasti. V případě, že senior uvedl jakoukoliv frekvenci účasti, vyplnila jsem na základě jeho informací všechny údaje v dotazníku.

Velmi mne potěšila vstřícnost seniorů a jejich ochota odpovídat na všechny otázky. Senioři ve městě Šternberk vyslovovali často žádost, aby se vedení města dozvědělo o problémech, které je trápí.

Chtěla bych proto poděkovat všem seniorům, kteří mi ochotně poskytli užitečné informace. Doufám, že zjištěné bariéry bránící jim v účasti na pořádaných akcích, budou brzo odstraněny a senioři budou moci plnohodnotněji trávit svou krásnou a doufám že dlouhou etapu života.

ZÁVĚR

Cílem této práce je **Analyzovat nabídku edukačních akcí v okrese Olomouc a porovnat, zda tato nabídka edukačních aktivit odpovídá poptávce seniorů. V případě zjištěných nedostatků navrhnout rozšíření nabídky.**

Na základě zjištění z dotazníkového šetření, tedy souhrnu všech odpovědí ze všech tří měst Litovel, Šternberk a Olomouc a porovnáním s výsledky analýzy pořádaných akcí, je **celkovým výsledkem odpověď ano**, celkově tato nabídka odpovídá poptávce seniorů.

V průběhu dotazníkového šetření se mi nepodařilo oslovit žádného seniora ve věkové kategorii 90 let a více. Tuto skutečnost lze připsat tomu, že poměrné zastoupení seniorů v této věkové kategorii je i dle demografické křivky malé. Senioři v této věkové kategorii bývají většinou méně pohybliví a jsou více odkázáni na pomoc okolí při zajišťování základních životních potřeb, jak také uvádějí autoři věnující se problematice stáří.

Situace je však rozdílná v jednotlivých městech okresu Olomouc, proto považuji za důležitější shrnutí dílčích výsledků v rámci těchto měst, které více vypovídá o naplnění potřeb seniorů v konkrétní oblasti, jelikož pro část seniorů není přijatelné dojíždění za akcemi mimo území města, v němž žijí, což přímo souvisí se situačními bariérami ve vzdělávání.

Pokud tedy vyhodnotím výsledky v uvedených městech okresu Olomouc, dospěla jsem k závěru, že ve městech Litovel a Olomouc tato nabídka akcí odpovídá poptávce seniorů. V obou těchto městech jsou s nabídkou pořádaných akcí senioři spokojeni, a to jak s její rozmanitostí, tak i s jejich kapacitou a propagací.

Ve městě Litovel je hlavním organizátorem akcí cílených na seniory místní Seniorský klub, který je velmi dobře organizován. Pořádané akce tento klub inzeruje různými informačními kanály, nejen v místních novinách, na internetových stránkách měst, ale i ve vývěskách a rozhlasem. Pořádané akce jsou dobře vybírány a je o ně ze strany seniorů velký zájem, což může být někdy důvodem, proč se některých kapacitně omezených akcí nemohou zúčastnit vždy všichni zájemci. Také množství dalších akcí pořádaných ve městě je dostačující a senioři nevyjádřili nespokojenost. Všechny akce jsou inzerovány nejen na stránkách města, ale také v Litovelských novinách, které jsou distribuované do schránek občanům města.

Celkově byli senioři ve městě Litovel s nabídkou akcí velmi spokojeni, jak vyplynulo nejen ze samotných dotazníků, ale také z rozhovorů, které při vyplňování dotazníků probíhaly.

Město Olomouc má velmi širokou nabídku všech druhů kulturních akcí a také akcí přímo vzdělávacích. Tyto edukační akce v užším slova smyslu nabízí nejen Univerzita třetího věku, ale i další organizátoři, jako například Střední zdravotnická škola, Maltézská pomoc, muzeum a knihovna. Většina pořádaných akcí je cenově přijatelných, dopravně dostupných, dobře inzerovaných a senioři jsou s širší nabídky spokojeni. Sociální odbor města Olomouce zakládá, provozuje a podporuje místní kluby seniorů, kterých bylo založeno ve všech městských částech již dvacet. Pořádané akce pro seniory jsou také velmi dobře propagovány nejen v místním tisku, v časopise Olomoucký senior, na nástěnkách a vývěskách jednotlivých organizátorů i na internetových stránkách města. Také samotní organizátoři úzce spolupracují s jednotlivými kluby seniorů, kam předávají informace o jednotlivých plánovaných akcích. Neshledala jsem zde žádné nedostatky v nabídce.

Poněkud horší je však situace ve městě Šternberk. V tomto městě uvedlo 20 seniorů z celkového počtu 45 respondentů aktivně se účastnících pořádaných akcí, že jim nabídka pořádaných akcí příliš nevyhovuje. V tomto městě respondenti často uváděli chybějící bezbariérové přístupy a problematický přístup na místa pořádaných společenských akcí. Tato skutečnost patří mezi situační bariéry ve vzdělávání. Tyto zjištěné skutečnosti by zasloužily další samostatný podrobnější průzkum, zda se jedná o ojedinělý problém v konkrétním prostoru pořádaných akcí, či zda jde o problém všeobecný v rámci celého města. Významným organizátorem aktivit zaměřených konkrétně na seniory jsou zdejší sociální služby. Tato organizace poskytuje ucelenou nabídku edukačních akcí v užším slova smyslu, a to jak vzdělávací kurzy, tak i aktivizační služby. Také poskytují zázemí zdejšímu klubu seniorů a nabízí i zájmové kluby pro seniory. O tyto nabízené kurzy a programy je velký zájem ze strany seniorů, na většinu akcí je sestaven pořadník. V místním centru sociálních služeb je zřízen bezbariérový přístup, což vyhovuje i méně pohyblivým seniorům.

Když shrnu výsledné odpovědi na otázku, *kde hledají senioři informace o pořádaných akcích*, ukazuje se, že v mladší věkové kategorii 60 – 74 let, využívají senioři často k získávání informací internet, většinou však vyhledávají tyto informace v tisku. Tisk jako zdroj informací převládá zejména ve věkové kategorii 75 – 89 let, přičemž u členů klubů pro seniory získávají informace senioři ve velkém zastoupení jiným způsobem, kdy se jedná převážně o ústní sdělení dalších členů klubu seniorů, případně přátel. Přítomnost informačních bariér se zde nepotvrdila ani v jednom z měst.

Vyhodnotím-li výsledné odpovědi na výzkumnou otázku, *jaká věková kategorie je aktivnější v návštěvnosti pořádaných akcí*, potvrdilo se členění Mühlpachra, který uvádí, že ve věkové kategorii 65 – 74 let hovoříme o Mladých seniorech, kteří využívají množství volného času k seberealizaci (Mühlpachr, 2011).

Co se týká výzkumné otázky, *zda jsou členové klubů pro seniory aktivnější než nečlenové klubů pro seniory*, odpověď není jednoznačná. Zajímavým zjištěním však je, že zvláště ve vyšší věkové kategorii 75 – 89 let jsou tito senioři aktivnější, pokud jsou členy klubů pro seniory. V nižší věkové kategorii toto pravidlo již neplatí bezvýhradně.

Po vyhodnocení odpovědí na otázku: *o jaké akce mají senioři zájem*, ukázalo se, že senioři preferují kulturní akce, zejména divadlo, přednášky, besedy a cestopisné besedy. Zajímavým zjištěním je, že senioři účastníci se odborných přednášek nemají sami pocit, že jsou jakkoliv vzděláváni. Pokud bych tedy chtěla vycházet z pyramidy motivace učení seniorů, nepotvrdila se v rámci výzkumu teorie, že se senioři účastní z důvodu chuti získat nové informace. Ze svého pohledu senioři vnímají svou účast jako příležitost k setkávání s vrstevníky a věnování se svým zájmům a koníčkům. Vedlejší edukační efekt si v naprosté většině případů neuvědomují a nevnímají jej tedy jako důvod účasti na pořádaných aktivitách.

Další skupinou aktivit, o které senioři jeví zájem, jsou poznávací výlety, zájezdy a organizované vycházky. V Litovli je tato nabídka poměrně široká, nedokáže však uspokojit kapacitně vždy všechny zájemce. V Olomouci je těchto možností také mnoho, zejména Muzejní společnost pořádá pravidelné komentované vycházky po městě a blízkém okolí. Tato společnost pořádá také tematické zájezdy na významná místa Moravy. Ve městě Šternberk není nabídka těchto akcí příliš velká, senioři sami uváděli, že jim schází komentované vycházky po městě a okolí.

Pozitivním zjištěním celého průzkumu byla skutečnost, že procento oslovených seniorů, kteří se vůbec neúčastní pořádaných akcí, je poměrně nízké. V Litovli uvedlo odpověď, že se nikdy se neúčastní pořádaných akcí pouze 24% oslovených seniorů.

V Olomouci je toto procento na podobné výši, jedná se o 26% respondentů, kteří uvedli, že se nikdy neúčastní pořádaných akcí.

Ve městě Šternberk je toto procento podstatně vyšší. Zde uvedlo 42% respondentů, že se nikdy neúčastní pořádaných akcí. Otázkou je, zda tato skutečnost souvisí více s výše uvedenými situačními bariérami, nebo s nevhodnou či nedostatečnou nabídkou pořádaných akcí.

Zajímavé byly odpovědi na otázku, *zda jsou nějaké konkrétní důvody bránící seniorům účastnit se pořádaných akcí?* Častou odpovědí bylo uvedení skutečnosti, že senioři necítí potřebu realizovat se tímto způsobem. Jako další důvod, který již lze považovat za bariéru ve vzdělávání, byl uváděn zdravotní stav seniora, či jeho blízkého člověka, o nějž pečoval. Zejména v mladší věkové kategorii 60 – 74 let uváděli senioři mnoho dalších aktivit, jimž se věnují, což je důvodem nedostatku času k účasti na dalších pořádaných akcích.

V Olomouci se častěji ve věkové kategorii 60 – 74 let objevovala skutečnost, že mají senioři nedostatek času z důvodu příjmu k penzi. Tuto skutečnost si vysvětlují vyššími životními náklady v rámci většího města, které nelze nijak ovlivnit a zejména pro osamělé seniorky byl tento příjdek nutností. Přesto se objevovaly doplňující informace, kdy samy seniorky sdělily, že si částečným pracovním úvazkem v důchodovém věku kompenzují nedostatek sociálních kontaktů, na něž byly zvyklé v předchozích letech. Tato skutečnost se prolínala všemi profesemi, od učitelky hudby, vyučujících na vysoké škole i žen pracujících v obchodech či dalších službách.

Ve městě Litovel a Olomouc nefiguroval mezi bariérami ve vzdělávání chybějící bezbariérový přístup na místa pořádaných akcí, z čehož vyvozují, že tato města věnují dostatek pozornosti občanům se sníženou pohyblivostí. Ve městě Šternberk se tato výtky objevila poměrně často.

Pokud shrnu celkové výsledky odpovědí seniorů na svou spokojenost se stávající nabídkou pořádaných akcí, s výjimkou města Šternberk jsou senioři spokojeni a dokáží si v případě svého zájmu vhodné akce najít, navštívit a to ve frekvenci návštěv, která jim osobně vyhovuje. Senioři, kteří mají větší potřebu sociálních kontaktů, jsou častěji organizováni v klubech pro seniory, kde se setkávají na pravidelných schůzkách. Senioři, kteří nemají potřebu účastnit se pravidelně na podobných setkáních, navštěvují občasné a nepravidelně pořádané kulturní akce, výstavy a besedy v rámci muzeí a knihoven.

Celkově lze tedy konstatovat, že nabídka je ve většině případů pestrá a zajímavá a pokud senior o návštěvy jakýchkoliv akcí má zájem, má v současnosti dostatek příležitostí, jak se realizovat a rozvíjet svou osobnost.

Návrh řešení ve městě Šternberk

Vzhledem ke zjištěným skutečnostem ve městě Šternberk, bych navrhla provést širší samostatný průzkum spokojenosti seniorů s nabízenými aktivitami a dále zjistit, o jaké konkrétní akce senioři mají zájem. V odpovědích například několikrát senioři uvedli, že jim velmi chybí organizované vycházky po okolí a městě, případně organizované zájezdy.

Dále považuji za důležité zjistit, u kterých veřejných prostor chybí bezbariérové přístupy, které senioři uváděli jako překážku v návštěvnosti na organizovaných akcích. Pokud se akce konají na hradě Šternberk, uváděli senioři problematický přístup na tyto akce s ohledem na jejich zdravotní stav.

Samotný hrad Šternberk má zřízen bezbariérový přístup na prohlídkové trasy, přístup je z hradního parku, kde mají vozíčkáři možnost parkování a dále pomocí ramp mohou navštívit expozici. Pochopila jsem, že senioři však mají problém se samotným přístupem k hradu, pokud nedisponují automobilem. Tento problém by možná dokázala vyřešit v průběhu akcí kyvadlová doprava pro hůře pohyblivé občany, ze svého pohledu však nedokáží odhadnout náročnost tohoto řešení.

Zejména však doporučuji aktivnější komunikaci se seniory nejen v místním klubu seniorů, kteří uvedli nedostatečnou velikost prostor pro společné schůzky. Tento nedostatek uvedli však nejen senioři v místním klubu, ale také náhodně oslovení senioři odpovídali, že se nemohou účastnit schůzek klubu seniorů pro nedostatek prostoru ke společným schůzkám. Stávající prostor je příjemně a moderně zařízený a má bezbariérový přístup. Kapacitně je však nevyhovující projevenému zájmu seniorů o účast na setkáních. Považuji za vhodné zjistit, jak velký je zájem ze strany seniorů a na základě zjištěných údajů nalézt velikostně vhodný prostor. Potřeba sociálních kontaktů v pozdějším věku je pro řadu seniorů velmi důležitá, proto považuji za důležité po komunikaci se seniory nalézt větší, nebo další prostory pro umožnění jejich schůzek.

Všechny tyto analýzy jsou však úkolem pro samostatný a podrobný průzkum situace ve městě.

SEZNAM ZDROJŮ

- 1) Beneš, M. (2008). *Andragogika*. Praha: Grada.
- 2) Černohorská, K. (2014) *Pohyb se vyplácí*. Žurnál. Univerzita Palackého v Olomouci. Získáno 17. ledna 2016 z <http://www.zurnal.upol.cz/zprava/clanek/pohyb-se-vyplaci>
- 3) Český statistický úřad. (2012). Tisková zpráva. *Český statistický úřad důrazně odmítá nařčení z „falšování“ počtu seniorů v České republice*. Získáno 3. října 2015 z https://www.czso.cz/csu/czso/csu_statistiky_nezkresluje20121001
- 4) Dvořáčková, D. (2012). *Kvalita života seniorů v domovech pro seniory*. Praha: Grada.
- 5) Hasmanová Marhánková, J. (2015). *Být dobrou babičkou“ – normativní očekávání spojená s rolí babičky v současné české rodině*. Sociologický časopis. Získáno 5. ledna 2016 z http://sreview.soc.cas.cz/uploads/cb2568c929e4d4c2004339fa5e5893669fac8b3c_15-5-04Hasmanova15.indd.pdf
- 6) Határ, C. (2011). *Seniori v systéme rezidenčialnej sociálno-edukačnej strarostlivosti*. Praha: Rozlet, Česká a slovenská andragogika.
- 7) Helus, Z. (2014). Edukace jako projev starosti o člověka. Příspěvek k osobnostně rozvíjejícímu pojetí výchovy. In. R. Jedlička (s.15-16). *Teorie výchovy – tradice, současnost, perspektivy*. Praha: Karolinum.
- 8) Holcerová, V., & Dvořáčková, D. (2013). *Volnočasové aktivity pro seniory*. Praha: Grada.

- 9) Hrnčiarová, D., Jurašková, B., & Zadák, Z. (2008). *Sarkopenie ve stáří*. Lékařské listy. Získáno 17. ledna 2016 z <http://zdravi.e15.cz/clanek/priloha-lekarske-listy/sarkopenie-ve-stari-389728>
- 10) Insoma, (2008). Sak. P., & Kolesárová-Saková, K. *Reflexe postavení seniorů ve společnosti*. Získáno 7. ledna 2016 z: http://www.insoma.cz/1_8.pdf
- 11) Jochmann, V. (1998). *The individual and society at the turn of the century: view from both sides. Člověk na přelomu tisíciletí*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- 12) Kino Metropol Olomouc. (n. d.). *Filmový Klub Seniorů*. Získáno 15. ledna 2016 z <http://www.kinometropol.cz/klient-323/kino-96/stranka-4252>
- 13) Klevetová, D., & Dlabalová, I. (2008). *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha. Grada.
- 14) Klub českých turistů Šternberk. (n. d.). Získáno 22. ledna 2016 z <http://www.kctsternberk.cz/>
- 15) Knihovna města Olomouce. (n. d.). Získáno 18. ledna 2016 z <http://www.kmol.cz/KMOL/www.kmol.cz/mestska-knihovna-roku-2015/index.html>
- 16) Kolibová, H. a kol. (2013). *Kultura aktivního stárnutí na rozcestí*. Slezská univerzita v Opavě.
- 17) Laca, S. (2011). *Stárnutí a staroba jako prirodzená súčasť ľudského života*. In. P. Mühlpachr, & A. Řehoř (Ed.). *Senioři z pohledu sociální pedagogiky (28-29)*. Brno: Institut mezioborových studií.
- 18) Litovel DDM (2015). *Kroužky a kluby pro dospělé*. Získáno 3. prosince 2015 z http://www.ddmlitovel.cz/krouzky_dospeli.htm
- 19) Litovel DDM. (2016). *Kurz PC*. Získáno 3. února 2016 z http://www.ddmlitovel.cz/kurz_pc.pdf
- 20) Litovel Seniorský klub. (2016). *Ze Seniorského klubu 1-16*. Získáno 3. února 2016 z <http://www.litovel.eu/cs/mesto/socialni-sluzby/seniorsky-klub/ze-seniorskeho-klubu-1-16.html>

- 21) Litovel TJ Sokol.(2016). *Oddíly a odbory T.J. Sokol Litovel*. Získáno 3. února 2016 z <http://www.sokol-litovel.cz/oddily/>
- 22) Litovelské noviny. (2015). *Litovelské noviny – rok 2015*. Získáno 3. února 2016 z <http://www.litovel.eu/cs/mesto/litovel-v-mediich/litovelske-noviny/litovelske-noviny-rok-2015.html>
- 23) Maltézská pomoc. (n. d.). *Vzdělávání seniorů*. Získáno 3. ledna 2016 z <http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/1616-2/>
- 24) Mamaloca. (2014). *Výměna zkušeností a know-how v oblasti aktivního stárnutí a zaměstnanecké politiky vůči pracovníkům starším 50 let*. Získáno 12. října 2015 z <http://www.mamaloca.cz/wp-content/uploads/2012/03/Manu%C3%A1l-2.pdf>
- 25) Město Litovel (n.d.). *Město Litovel ve faktech*. Získáno 2. ledna 2016 z <http://www.litovel.eu/cs/mesto/>
- 26) Město Šternberk. (n.d.). Základní informace o Šternberku. Získáno 8. ledna 2016 z <http://www.sternberk.eu/>
- 27) Městská knihovna Litovel. (n.d.). Získáno 2. ledna 2016 z <http://www.knih-litovel.cz/redakce/index.php?lanG=cs&clanek=78652&slozka=77504&as4uOriginalDomain=www.knih-litovel.cz&page=1&>
- 28) Městský klub Litovel, (2016). *Kalendář akcí*. Získáno 2. ledna 2016 z <http://www.mklitovel.cz/cs/mestsky-klub/divadla-kph-vystavy-kurzy/vystavy/vystavy-v-tic-pri-mk-litovel-v-roce-2015.html>
- 29) MK Litovel. (2015). *Rok 2015*. Získáno 2. ledna 2016 z <http://www.mklitovel.cz/redakce/index.php?clanek=101559&xuser=&lanG=cs&slozka=75336>
- 30) MK Litovel, ZUČ. (2016). *Oblasti zájmové umělecké činnosti*. Získáno 2. ledna 2016 z <http://www.mklitovel.cz/cs/mestsky-klub/divadla-kph-vystavy-kurzy/soubory-zuc/oblasti-zajmove-umelecke-cinnosti.html>

- 31) Městská kulturní zařízení Šternberk. (n.d.). Získáno 12. ledna 2016 z <http://www.mkzsternberk.cz/>
- 32) Ministerstvo financí ČR (2014). Projekt: *Dialogem k aktivnímu občanství seniorů*. Získáno 5. ledna 2016 z <http://www.eeagrants.cz/cs/programy/ehp-fondy-2009-2014/cz03-nestatni-neziskove-organizace/schvalene-projekty/dialogem-k-aktivnimu-obcanstvi-senioru-1438>
- 33) Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2010). Burcin, & Kučera. Prognóza populačního vývoje české republiky na období 2008-2070. Získáno 12. října. 2015 z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8842/Prognoza_2010.pdf
- 34) Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2014). Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017. Získáno 5. ledna 2016 z http://www.mpsv.cz/files/clanky/21726/NAP_CZ_web.pdf
- 35) Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2015), Senioři a politika stárnutí. Příprava na stárnutí v České republice. Získáno 4. ledna 2016 z <http://www.mpsv.cz/cs/2856>
- 36) Moravské divadlo Olomouc. (n. d.). Získáno 22. ledna 2016 z <http://www.moravskedivadlo.cz/>
- 37) Muzeum Litovel. (2016). *Zpráva o činnosti Muzejní společnosti Litovelska v roce 2015*. Získáno 19. února 2016 z <http://www.muzeumlitovel.cz/redakce/index.php?clanek=75709&xuser=&lanG=cs&slozka=62460&xsekce=61932>

- 38) Muzeum umění Olomouc. (2015). *Animační program pro seniory*. Získáno 10. ledna 2016 z <http://www.olmuart.cz/nabizime-animacni-program-pro-seniory--655/>
- 39) Muzejní společnost Litovelska. (2015). *Plán činnosti na rok 2015*. Získáno 2. ledna 2016 z <http://www.muzeumlitovel.cz/redakce/index.php?clanek=61934&xuser=&lanG=&slozka=62460&xsekce=61932>
- 40) Mühlpachr, P. (2011). Gerontologie – sociální nutnost postmoderní společnosti. In: P. Mühlpachr, A. & Řehoř (Ed.). *Senioři z pohledu sociální pedagogiky* (15). Brno: Institut mezioborových studií.
- 41) Olomouc aktuality (2014). *Mezinárodní den seniorů se v Olomouci slaví aktivně*. Získáno 2. února 2016 z <https://www.olomouc.eu/aktualni-informace/aktuality/16553>
- 42) Olomouc Sociální služby.(n. d.). *Kluby pro seniory*. Získáno 2. února 2016 z <http://www.olomouc.eu/obcan/socialni-sluzby/souvisejici-sluzby/kluby-pro-seniory>
- 43) Olomoucký senior. (2015). *Olomoucký senior 4/12015*. Získáno 2. února 2016 z http://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/77_/7775/olomoucky-senior-201504.cs.pdf
- 44) Rheinwaldová, E. (1999). *Novodobá péče o seniory*. Praha: Grada.
- 45) Sedláková, R. (n.d.) *Média: všichni jednou budeme staří, chudí a nemocní*. Socioweb. Získáno 11. ledna 2016 z <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=226&lst=105>

- 46) SenSen (n.d.). *O nás*. Získáno 20. ledna 2016 z <http://www.sensen.cz/o-nas/>
- 47) SenSen (2015). *Cena senior roku 2015*. Získáno 20. ledna 2016 z <http://www.sensen.cz/cena-senior-roku-2013/cena-senior-roku-2015/>
- 48) Sociální služby pro seniory Olomouc. (2015) *Výroční zpráva za rok 2014*. Získáno 29. ledna 2016 z <http://www.sluzbyproseniory.cz/rubriky/vyrocnizprava/>
- 49) Sociální služby Šternberk. (n. d.). Získáno 10. února 2016 z <http://www.socialnisluzby.cz/socialne-aktivizacni-sluzby/>
- 50) Soukup, M. (2015). *Zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2014*. Muzeum umění Olomouc. Získáno 20. ledna 2016 z http://www.olmuart.cz/d/154.1/MUO_vyrocnizprava_2014.pdf
- 51) Šauerová, M., & Vadíková, K. M., (Ed.). (2013). *Specifika edukace seniorů*. Praha: Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra.
- 52) TJ Sokol Šternberk, (n. d.). Získáno 22. února 2016 z <http://www.sokolsternberk.cz/index.php?page=starsi-zeny>
- 53) T.J. Sokol Olomouc. (n. d.). *Oddíly všestrannosti*. Získáno 25. února 2016 z <http://www.sokololomouc.cz/oddily/>
- 54) Škola zdraví pro seniory. (2015). *Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Emanuela Pöttinga a Jazyková škola s právem státní jazykové*

zkoušky Olomouc. Získáno 21. února 2016 z <http://www.epol.cz/projekty/ostatni-projekty>

55) Špatenková, N., & Smékalová, L. (2015). *Edukace seniorů*. Geragogika a gerantodidaktika. Praha: Grada.

56) Šerák, M. (2009). *Zájemové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál.

57) Šternberk.(2015). *Strategický plán rozvoje kultury*. Získáno 22. února 2016 z <http://www.sternberk.eu/zakladni-informace-o-sternberku/strategicky-plan-rozvoje-kultury.html>

58) Šternberské listy. (2015). Získáno 22. února 2016 z <http://www.sternberk.eu/zakladni-informace-o-sternberku/sternberske-listy/3363-sternberske-listy-2015.html>

59) Trusínová, R. (2013). *Stáří mladýma očima: Zdroje nevrzivosti mladých k seniorům*. Získáno 19. října 2015 z <http://www.antropoweb.cz/cs/stari-mladyma-ocima-zdroje-nevrzivosti-mladych-k-seniorum>

60) U nás (2015). *Barokní sýpka Luděrov. Program sýpky*. Získáno 3. ledna 2016 z <http://luderov.unas.cz/program.htm>

61) UPOL. (2015). *Výroční zpráva 2014*. Získáno 11. ledna 2016 z http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty/2015/VZ_UPOL_2014_MSM_T.pdf

62) U3V při UP v Olomouci. (n. d.). *Specializované běhy U3V*. Získáno 10. ledna 2016 z <https://u3v.upol.cz/info-870/>

63) Vlastivědná společnost muzejní. (2015). *Plán akcí*. Získáno 15. ledna 2016 z <http://www.historicka.olomouc.cz/Plan2016l.pdf>

64) Vlastivědné muzeum v Olomouci. (2015). *Výroční zpráva Vlastivědného muzea v Olomouci za rok 2014*. Získáno 5. února 2016 z <http://www.vmo.cz/rubriky/dokumenty/vyrocnizpravy/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 - Administrativní mapa Olomouckého kraje.

Demografický, sociální a ekonomický vývoj v olomouckém kraji 2000-2004. (n.d.).

Český statistický úřad. Získáno 25. ledna 2016 z

<https://www.czso.cz/csu/czso/demograficky-socialni-a-ekonomicky-vyvoj-v-olomouckem-kraji-2000-2004-g9y3u1vwzc>

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 - Věkové složení obyvatel okresu Olomouc

Okres Olomouc. *Vše o území.* (n.d.). Český statistický úřad. Získáno 2. ledna 2016 z

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__101__40789#w

Tabulka č. 2 Litovel – věkové složení obyvatel

Litovel (okres Olomouc). *Vše o území.* (n.d.). Český statistický úřad. Získáno 2. ledna

2016 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__503444

Tabulka č. 3 - Přehled uspořádaných akcí za rok 2015 ve městě Litovel

Tabulka č. 4- Šternberk – věkové složení obyvatel

Šternberk (okres Olomouc). *Vše o území.* (n.d.). Český statistický úřad. Získáno 2. ledna

2016 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__505188#

Tabulka č. 5 - Přehled uspořádaných akcí za rok 2015 ve městě Šternberk

Tabulka č. 6 - Olomouc – věkové složení obyvatel Olomouc (okres Olomouc) *Vše o*

území. (n. d.). Český statistický úřad. Získáno 2. ledna 2016 z

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__500496#

Tabulka č. 7 – Litovel - frekvence účasti na pořádaných akcích s ohledem na členství v klubech seniorů a věk seniorů

Tabulka č. 8 - Šternberk - frekvence účasti na pořádaných akcích s ohledem na členství v klubech seniorů a věk seniorů

Tabulka č. 9 – Olomouc - frekvence účasti na pořádaných akcích s ohledem na členství v klubech seniorů a věk seniorů

Tabulka č. 10 Litovel - seniory preferované druhy akcí

Tabulka č. 11 – Šternberk - Seniory preferované druhy akcí

Tabulka č. 12- Olomouc - seniory preferované druhy akcí

Tabulka č. 13 - Litovel – dostatečnost množství pořádaných akcí

Tabulka č. 14 - Litovel – dostatečnost kapacity pořádaných akcí

Tabulka č. 15 – Šternberk – dostatečnost množství pořádaných akcí

Tabulka č. 16 - Šternberk – dostatečnost kapacity pořádaných akcí

Tabulka č. 17 - Olomouc – dostatečnost množství pořádaných akcí

Tabulka č. 18 - Olomouc – dostatečnost kapacity pořádaných akcí

Tabulka č. 19 - Litovel - zdroje informací o pořádaných akcích

Tabulka č. 20 - Šternberk - zdroje informací o pořádaných akcích

Tabulka č. 21 - Olomouc - zdroje informací o pořádaných akcích

Tabulka č. 22 - Litovel – motivace seniorů k účasti na pořádaných akcích

Tabulka č. 23 - Šternberk – motivace seniorů k účasti na pořádaných akcích

Tabulka č. 24 - Olomouc – motivace seniorů k účasti na pořádaných akcích

Tabulka č. 25 - Litovel– bariéry v účasti na pořádaných akcích

Tabulka č. 26 - Šternberk– bariéry v účasti na pořádaných akcích

Tabulka č. 27 - Olomouc– bariéry v účasti na pořádaných akcích

Tabulka č. 28 – Příloha č. 2 - Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Olomouckého kraje v počtech obyvatel

Český statistický úřad. Získáno 25. ledna 2016 z <https://www.czso.cz/csu/czso/tabulkova-cast-b1tsxex9k1>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Proseniorská a preseniorská edukace

Příloha č. 2 - Okres Olomouc

Příloha č. 3 - Dotazník

PŘÍLOHY

Příloha 1 - Proseniorská a preseniorská edukace

Proseniorská edukace:

Tato proseniorská edukace je v dnešní společnosti také velmi důležitá a ráda bych se o ní zmínila, i když nesouvisí přímo s cílem této práce. Mnohá média prezentují seniory jako nepříjemnou zátěž pro státní rozpočet, zařazují je do kategorie nepotřebný, nemocný, neužitečný atd. V široké populaci vymizela úcta ke stáří. V dřívějších generacích byli staří lidé označováni jako nositelé moudra, což dnes již neplatí.

V tradiční společnosti vyrůstala většina lidí v mnohogerenační rodině a mladí byli od dětství konfrontováni se stářím jako s přirozeným vývojem života (Šerák, 2009).

Dnes v době malých nukleárních rodin často vnímá mládež starého člověka jako přítěž pro společnost. Mnohá média často uvádějí termíny mezigerenační konflikt či válka generací s důrazem na projevy znevažování a diskriminace seniorů mladými lidmi. Velkou diskusí rozproudily zejména dvě iniciativy. Jednalo se o facebookovou skupinu „*Jejich revírem je Kaufland, jejich tempo je vražedné*“ a předvolební videoklip „*Přemluv bábu*“ kde dvojice umělců nabádala své vrstevníky k ovlivnění volby prarodičů v parlamentních volbách (Trusínová, 2013)

Proto mne mile překvapil výsledek výzkumu, kde na otázku zda „Senioři jsou finanční přítěží společnosti, odpovědělo 50% respondentů, že tento názor nezastávají a pouze 26% s tvrzením souhlasilo (Insoma, 2008).

Preseniorská edukace:

Příprava na stáří je prevencí proti negativním dopadům odchodu z činného života. Část lidí se bojí odchodu do důchodu a dlouho tento krok odkládají. Obávají se, že se stanou zbytečnými, neužitečnými, osamělými a nebudou vědět co si počít s volným časem.

Častěji se však naštěstí ve svém okolí setkávám s těmi, kteří se již nemohou dočkat penze. Těší se zejména na to, že budou moci zpomalit hektické životní tempo a že se budou moci více věnovat svým koníčkům, na něž dosud neměli příliš času, rodině, zahradě a přátelům.

Zcela v tomto případě souhlasím se Šauerovou a Vadíkovou které uvádějí, že se jedná o jedince s aktivním přístupem k vlastnímu životu. Tento aktivní přístup je nezbytnou součástí duševní a fyzické pohody člověka v průběhu celého života. Je potřeba jej získávat již od raného dětství (Šauerová, Vadíková, 2013).

Lze jen těžko očekávat, že kdo byl po celý život pasivní, stane se v seniorském věku aktivním. Obsah a způsob prožívání vývojové etapy stáří jsou dány obsahem a stylem celého našeho života, proto je velmi důležité se na tuto etapu vhodně připravovat a věnovat jí pozornost ještě v době, kdy se cítíme dostatečně silní a mladí (Šauerová, Vadíková, 2013).

Příloha č. 2 Okres Olomouc

Okres Olomouc má v rámci celého Olomouckého kraje velmi výhodnou polohu. Rozkládá se v centrální části tohoto kraje, přičemž jeho převažující část se rozkládá v nížině Hornomoravského úvalu.

Obyvatelé tohoto okresu, mají možnost navštívit jak chráněnou přírodní oblast Litovelského Pomoraví, tak i hornatější oblast Jeseníků. Díky své přírodní rozmanitosti, nabízí okres Olomouc svým obyvatelům mnoho příležitostí k turistickým výletům a je zde vybudována řada cyklistických stezek.

Vzhledem k dobré dopravní dostupnosti Jeseníků, mohou v zimním období obyvatelé okresu využít nabídku sportovních areálů k širokému sportovnímu vyžití.

Velkým lákadlem pro turisty, je bohatá nabídka kulturních a historických památek. Mnoho z nich najdou zájemci přímo v Olomouci, která patří po Praze mezi nejvýznamnější památkové rezervace v české republice. Díky Univerzitě Palackého, se město Olomouc řadí již od druhé poloviny 16. století k evropským centrům vzdělanosti. Také v řadě menších obcí okresu, nalezneme mnoho zajímavých historických památek, hradů a zámků. Na většině z nich, bývají pořádány o víkendech doprovodné kulturní akce, lákající k opakovaným návštěvám a nabízející další možnosti trávení volného času.

Počtem obyvatel, řadíme okres Olomouc na první místo mezi okresy Olomouckého kraje. Ke dni 31.12.2014, žilo v okrese Olomouc 233 192 obyvatel. Z tohoto počtu dosáhlo 41 364 obyvatel věku nad 65 let, což činí 17,7% z celkového počtu obyvatel tohoto okresu. V tabulce údajů z roku 2014 (údaje zpracoval Český statistický úřad – dále jen ČSÚ) nalezneme procentuální zastoupení jednotlivých věkových skupin v okrese Olomouc, podrobněji jsou rozepsány věkové seniorské kategorie. Díky srovnání ukazatelů podle jednotlivých okresů můžeme získat ucelenou představu o rozmístění obyvatelstva v rámci celého Olomouckého kraje.

Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Olomouckého kraje						
	Olomoucký kraj	v tom okresy				
		Jeseník	Olomouc	Prostějov	Přerov	Šumperk
OBYVATELSTVO						
Počet obyvatel k 31. 12. 2014	635 711	39 584	233 192	109 037	131 646	122 252
z toho ženy (%)	51,1	50,4	51,4	51,3	51,0	50,9
z celku ve věku (%):						
0–14 let	14,9	14,1	15,4	15,1	14,4	14,8
15–64 let	66,8	67,9	66,9	66,2	67,0	66,9
65 a více let	18,2	18,0	17,7	18,7	18,6	18,4
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	115 866	7 135	41 364	20 362	24 541	22 464
z toho ženy (%)	59,3	58,5	59,5	59,5	59,6	58,6
z celku ve věku (%):						
65–69 let	35,0	38,5	34,5	34,4	33,9	36,2
70–74 let	25,4	26,1	25,4	25,0	26,0	25,1
75–79 let	16,9	15,9	16,7	17,0	17,7	16,6
80–84 let	12,8	11,1	13,2	13,3	12,9	12,2
85–89 let	7,1	6,2	7,3	7,4	7,0	6,9
90–94 let	2,5	2,0	2,6	2,6	2,2	2,6
95 a více let	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	11 461	603	4 223	2 093	2 335	2 207

Tabulka č. 28 - Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Olomouckého kraje v počtech obyvatel

Příloha číslo 3 Dotazník

Účastníte se nějakých volnočasových akcí? (vyberte 1 odpověď)

Ano-několikrát měsíčně	Ano-maximálně 1x měsíčně	Ano-občasně (méně než 4x ročně)	Neúčastním
------------------------	--------------------------	---------------------------------	------------

Vyhovuje vám množství nabízených akcí?

Ano	Ne - uvítal(a) bych jich více
-----	-------------------------------

Kde hledáte informace o chystaných akcích? (můžete uvést víc odpovědí)

V tisku	Vývěsky a letáčky	Na internetu	Jiné – uveďte:
---------	-------------------	--------------	----------------

Stalo se Vám, že jste se nemohl(a) zúčastnit nějaké akce, protože bylo plno? (uveďte, o jakou akci se jednalo)

Ano	Ne
-----	----

Proč se účastníte těchto akcí? Uveďte pořadí 1-4, na jednom místě může být i více důvodů.

Potkám se s přáteli a vrstevníky	Věnuji se svým zájmům a koníčkům
Chci se naučit něco nového	Jiný důvod

O Jaké akce máte zájem?

Oznámkujte jako ve škole: 1= nejoblíbenější až 5= vůbec mne nezajímá

Kulturní akce (koncerty, divadlo, výstavy)	
Výtvarné a zájmové kroužky	
Přednášky (zdravotní, finanční gramotnost a jiné odborné)	
Pohybové aktivity (rehabilitační cvičení, jóga)	
Výlety, zájezdy a organizované vycházky	
Trénink paměti	
PC kurzy	
Jazykové kurzy	
Jiné – uveďte konkrétně	

Jste členem klubu pro seniory?

Ano	Ne
-----	----

Chodíte pravidelně na schůzky ve Vašem klubu

Ano-několikrát měsíčně	Ano-maximálně 1x měsíčně	Ano-občasně (méně než 4x ročně)
------------------------	--------------------------	---------------------------------

Je něco, co Vám brání účastnit se pořádaných akcí? Uveďte konkrétně:

--

Můžete prosím uvést svůj věk?

--

ANOTACE

Příjmení a jméno:	Kolaříková Lenka
Název fakulty a katedry:	Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Název práce:	EDUKACE SENIORŮ V OKRESE OLOMOUC EDUCATION SENIORS IN DISTRICT OLOMOUC
Vedoucí práce:	Mgr. Vít Dočekal, Ph.D.
Počet znaků:	145 827
Počet příloh:	3
Počet titulů použitých zdrojů:	64
Klíčová slova:	edukace, senioři, okres Olomouc, věk, stáří, kvalitativní faktory života, dotazníkové šetření, analýza.

Tato diplomová práce je zaměřena na edukaci seniorů v okrese Olomouc. Jedná se o práci teoreticko-empirickou. V teoretické části práce jsou blíže specifikovány klíčové pojmy – senior, stáří, kvalitativní faktory života, funkce edukace, cíle edukace, bariéry v edukaci seniorů a další související pojmy. V empirické části byla pomocí analýzy zjištěna nabídka edukačních akcí v okrese Olomouc, konkrétně ve městech Litovel, Šternberk a Olomouc. Poptávka seniorů byla zkoumána dotazníkovým šetřením. Následně byla zjištěná nabídka edukačních akcí porovnána s poptávkou seniorů, vyhodnocena stávající situace ve městech Litovel, Šternberk a Olomouc, s navržena řešení pro odstranění slabých míst.

Key words: education, seniors, Olomouc district, age, old age, qualitative factors of life, questionnaire survey, analysis.

This diploma thesis focuses on education of seniors in Olomouc district. This thesis is of theoretical-empirical nature. In the theoretical part, the key terms are closely specified – a senior, old age, qualitative factors of life, education functions, education goals, barriers in senior education, and other related terms.

In the empirical part, an analysis was used to find out the supply of educational events in Olomouc district, in particular in Litovel, Šternberk, and Olomouc. The education demand of seniors was examined by the questionnaire survey. Subsequently, the supply of educational events was compared with the demand of seniors, the current situation in cities of Litovel, Šternberk, and Olomouc was evaluated including solution proposals for dealing with problematic areas